

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

Тетяна КОСОВА

«__» червня 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС «БАКАЛАВР»**

Тема: «Аналіз кредитних операцій банківської установи та шляхи зростання їх доходності»

Виконав(ла): Вікторія БІРЮК

Керівник: кандидат економічних наук Тетяна ГАВРИЛКО

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ - к. е. н. доцент Тетяна ГАВРИЛКО

другий розділ - к. е. н. доцент Тетяна ГАВРИЛКО

Нормоконтролер: старший викладач Наталія ЗАДЕРАКА

Київ 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри
_____ Тетяна КОСОВА
«19» травня 2023 р.

ЗАВДАННЯ на виконання кваліфікаційної роботи

здобувача вищої освіти БІРЮК Вікторії Сергіївни
(прізвище, ім'я у родовому відмінку)

1. Тема кваліфікаційної роботи «Аналіз кредитних операцій банківської установи та шляхи зростання їх доходності» затверджена наказом ректора від 20.04.2023 № 530 /ст.

2. Термін виконання роботи: з 22.05.2023 до 25.06.2023.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Національного банку України, дані обліково-інформаційної системи банківської установи, фінансова, податкова, статистична звітність банку.

4. Зміст пояснювальної записки:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

1.1. Сутність кредитних операцій банківської установи

1.2. Інформаційне забезпечення аналізу кредитних операцій банківської установи

1.3. Фінансово-економічний паспорт Акціонерного товариства «Укрсиббанк»

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ АТ «УКРСИББАНК» ТА ШЛЯХИ ЗРОСТАННЯ ЇХ ДОХОДНОСТІ

2.1. Аналіз фінансового стану банківської установи

2.2. Аналіз структури і динаміки кредитного портфеля банку

2.3. Шляхи зростання доходності кредитних операцій АТ «Укрсиббанк»

Висновки до розділу 2

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу:

ЛИСТ 1. Сутність кредитних операцій банківської установи. ЛИСТ 2. Інформаційне забезпечення аналізу кредитних операцій банківської установи.

ЛИСТ 3. Фінансово-економічний паспорт Акціонерного Товариства «Укрсиббанк». ЛИСТ 4. Аналіз фінансового стану банківської установи. ЛИСТ 5. Аналіз структури і динаміки кредитного портфеля банку. ЛИСТ 6. Шляхи зростання доходності кредитних операцій АТ «Укрсиббанк».

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу кваліфікаційної роботи та надання його керівнику	22.05.2023 – 28.05.2023	Виконано
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	29.05.2023 – 04.06.2023	Виконано
3	1. Узгодження кваліфікаційної роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормоконтролю та перевірку на академічну доброчесність. 3. Отримання рецензії та відгуку на кваліфікаційну роботу. 4. Підготовка виступу.	05.06.2023 – 08.06.2023	Виконано
4	1. Переpletення кваліфікаційної роботи, підготовка презентації та доповіді 2. Подання кваліфікаційної роботи та супровідних документів секретарю ДЕК	09.06.2023 – 11.06.2023 12.06.2023	Виконано

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	КОНСУЛЬТАНТ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)	ПІДПИС, ДАТА	
		ЗАВДАННЯ ВИДАВ	ЗАВДАННЯ ПРИЙНЯВ
РОЗДІЛ 1	к. е. н. Тетяна ГАВРИЛКО		
РОЗДІЛ 2	к. е. н. Тетяна ГАВРИЛКО		

8. Дата видачі завдання: «19» травня 2023 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Тетяна ГАВРИЛКО

(підпис керівника)

Завдання прийняв до виконання _____ Вікторія БІРЮК

(підпис здобувача)

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ	10
1.1. Сутність кредитних операцій банківської установи.....	10
1.2. Інформаційне забезпечення аналізу кредитних операцій банківської установи.....	18
1.3. Фінансово-економічний паспорт Акціонерного товариства «Укрсиббанк».....	26
Висновки до розділу 1.....	37
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ АТ «УКРСИББАНК» ТА ШЛЯХИ ЗРОСТАННЯ ЇХ ДОХОДНОСТІ	40
2.1. Аналіз фінансового стану банківської установи.....	40
2.2. Аналіз структури і динаміки кредитного портфелю банку.....	51
2.3. Шляхи зростання доходності кредитних операцій АТ «Укрсиббанк».....	61
Висновки до розділу 2.....	66
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71
ДОДАТКИ	75

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Аналіз кредитних операцій банківської установи та шляхи зростання їх доходності»: 74 с., 15 рис., 14 табл., 38 літературних джерел.

Мета кваліфікаційної роботи: здійснення аналізу кредитних операцій банку та визначення шляхів зростання їх доходності.

Об'єкт дослідження – процес аналізу кредитних операцій банківської установи та шляхи зростання їх доходності.

Предмет дослідження – теоретико-прикладні засади аналізу кредитних операцій АТ «Укрсиббанк».

Методи дослідження: теоретичне узагальнення і порівняння, таблиці та графіки, абстрактно-логічний метод, коефіцієнтний аналіз, узагальнення і реалізації результатів.

Результати кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати під час проведення наукових досліджень та в практичній діяльності банку.

АНАЛІЗ, БАНКІВСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ, КРЕДИТНІ ОПЕРАЦІЇ,
КРЕДИТНИЙ ПОРТФЕЛЬ, ДИНАМІКА КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ,
СТРУКТУРА КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ, ЗРОСТАННЯ ДОХОДНОСТІ
КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АТ – Акціонерне товариство

ГКУ – Господарський кодекс України

НБУ – Національний банк України

ЧД – чистий дохід

ВВП – Валовий Внутрішній Продукт

Мінфін – Міністерство фінансів України

ООН – Організація Об'єднаних Націй

МСБ – малий та середній бізнес

ФОП – фізична особа-підприємець

ВСТУП

Актуальність проблеми. Банківський сектор є важливою ланкою економіки будь-якої країни. Саме банки забезпечують зберігання та мобілізацію грошових ресурсів населення та підприємств. Це дозволяє накопичувати та інвестувати капітал, що сприяє економічному зростанню. Також банківські установи надають кредити та фінансують різноманітні проекти та підприємства, що сприяє розвитку бізнесу, створенню нових робочих місць та стимулює інвестиційну активність в економіці.

Кредитні операції охоплюють різні види взаємовідносин між кредитором і позичальником, включаючи надання коштів, гарантій, поручительств та інші зобов'язання. Від обсягу та якості кредитного портфелю банку залежить його прибутковість. Існує безліч факторів, що мають прямий або опосередкований вплив на кредитні операції установи, серед них: економічні умови, монетарна політика, регулятивне середовище, кредитний ризик та якість активів, міжнародне оточення.

У 2022 році через повномасштабне вторгнення з боку росії, відбулося значне погіршення всіх сфер життя. Економіка держави зазнала тяжкого удару: підвищення рівня інфляції, коливання курсу валют, підвищення облікової ставки тощо. Внаслідок таких змін банківська система стикнулася з великою кількістю проблем, таких як погіршення платоспроможності населення, банкрутство значної кількості підприємств, що призвело до неможливості погашення заборгованості позичальників. Також зменшення попиту на кредитування, збільшення частки непрацюючих кредитів в загальному обсягу кредитного портфелю і т. д.

Через різке погіршення стану кредитування, яке може призвести до погіршення фінансових результатів, ліквідності та загального фінансового стану банку, вкрай важливо розглянути теоретико-прикладні засади дослідження кредитних операцій банківської установи, їх аналіз та шляхи зростання їх доходності, для оцінки кредитного портфелю досліджуваного банку, а також для

розвитку фінансової системи та економіки країни в цілому.

Мета кваліфікаційної роботи: здійснення аналізу кредитних операцій банку та визначення шляхів зростання їх доходності.

Виходячи з мети, виокремлено наступні завдання дослідження:

- 1) визначити сутність кредитних операцій банківської установи;
- 2) дослідити інформаційне забезпечення аналізу кредитних операцій банків;
- 3) розробити фінансово-економічний паспорт АТ «Укрсиббанк»;
- 4) оцінити фінансовий стан досліджуваного банку;
- 5) провести аналіз кредитних операцій «Укрсиббанку»;
- 6) визначити шляхи зростання доходності кредитних операцій АТ «Укрсиббанк».

Об'єктом дослідження є процес аналізу кредитних операцій банківської установи та шляхи зростання їх доходності.

Предметом дослідження є теоретико-прикладні засади аналізу кредитних операцій АТ «Укрсиббанк».

Методи дослідження. Було використано такі загальнонаукові методи дослідження: метод теоретичного узагальнення і порівняння (розкриття сутності поняття «кредитні операції», подання класифікації боржника за рівнем кредитоспроможності, дослідження даних щодо непрацюючих кредитів, економічних нормативів тощо); табличний метод – для наочності згрупованих та проаналізованих даних; графічний – для візуалізації результатів дослідження; абстрактно-логічний метод (проведення оцінки фінансового стану, аналіз структури і динаміки кредитного портфеля банку, дослідження факторів впливу на них, пропозиції щодо зростання доходності кредитних операцій банку); методи узагальнення і реалізації результатів (формування висновків за результатами дослідження).

Інформаційною базою дослідження виступають матеріали праць українських і зарубіжних вчених, законодавчі та нормативні акти, дані Національного банку України, офіційні статистичні дані, матеріали рейтингових

агентств; фінансова звітність АТ «Укрсиббанк» та внутрішні нормативні документи АТ «Укрсиббанк».

Практичне значення одержаних результатів. Результати кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати під час проведення наукових досліджень та в практичній діяльності банку.

Структура, зміст та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст випускної роботи розміщено на 74 сторінках друкованого тексту, у тому числі 14 таблиць, 15 рисунків та 5 додатків на 9 сторінках. Список використаних літературних джерел налічує 38 найменування і подано на 4 сторінках.

Публікації здобувача за темою кваліфікаційної роботи:

1. Гаврилко Т. О., Бірюк В. С. Банківський сектор України у період воєнного стану. *Інфраструктура ринку*. 2023. Вип. 71. С. 222-229.

2. Biriuk V. Lending under martial law. *Polit. Challenges of science today: Abstracts of XXIII International conference of higher education students and young scientists*. NAU. (Kyiv, 4-7 April 2023). Kyiv, 2023. P. 62-63.

3. Рибак О. М., Бірюк В. С. Мінімізація кредитного ризику та підвищення якості кредитного портфелю. *Фінанси, облік та оподаткування: теорія і практика*: матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. інтернет конф. НАУ. (м. Київ, 24 листопада 2022 року). Київ, 2022. С. 84-87.

4. Марина А. С., Бірюк В. С. Використання фінансового контролінгу в управлінні банківськими установами. *Публічне управління: проведення реформи в Україні*: матеріали IX Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої тижню права. Донецький національний технічний університет. (м. Луцьк, 9 грудня 2022 р.). Луцьк, 2022. С. 61-64.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

1.1. Сутність кредитних операцій банківської установи

Теоретико-прикладні аспекти дослідження кредитних операцій комерційного банку у своїх працях висвітлено вітчизняними та зарубіжними вченими, такими як Косова Т. Д., Антипенко Н. В., Мелехтя В. Ю., Зінченко А. В., Сидоров О. А., Верхоглядова Н. І. та ін. Єдиного поняття «кредитні операції» в сучасній науковій літературі та нормативних актах не існує. Так, Мелехтя В. Ю та Зінченко А. В. визначають кредитні операції як «відношення між кредитором та позичальником щодо надання у тимчасове користування певної суми грошей, її повернення й оплата» [1, с. 18].

За визначенням, приведеним у ГКУ [2, ст. 345], під кредитними операціями банків розуміється розміщення банківськими установами від власного імені, відповідно до власних умов та виходячи із власного ризику, коштів, які залучені від позичальників. Банківські операції також відносяться до кредитних, якщо вони, згідно із Законом України «Про банки і банківську діяльність» [3, ст. 49], відбуваються на ринках капіталу з використанням власного імені; надаються гарантії і поручительства, а також інші зобов'язання з боку третіх осіб, виконання яким властива грошова форма; придбаваються права вимоги стосовно виконання зобов'язань за надання товарів чи послуг у грошовому вираженні, за умови власної відповідальності за ризик, що передбачає виконання цих вимог та прийом платежів (факторинг).

Вирізняються дві групи кредитних операцій – активні та пасивні. При здійсненні активних операцій банк виступає у якості кредитора, надаючи кошти юридичним та фізичним особам. Прикладами активних операцій можуть слугувати наступні: факторинг, лізинг, операції з векселями, видача гарантії чи поруки тощо. Пасивними операціями є ті, при яких банк залучає кошти клієнтів,

виступаючи позичальником. Це можуть бути отримання кредитів від інших банків, залучення депозитів та випуск цінних паперів. На рис. 1.1 наведено розширену класифікацію кредитних операцій.

Класифікація кредитних операцій	
1. За валютою кредиту	<ul style="list-style-type: none"> • кредити в національній валюті; • кредити в іноземній валюті; • мультивалютні кредити.
2. За типом господарської операції	<ul style="list-style-type: none"> • товарний кредит; • комерційний кредит; • фінансовий кредит.
3. За строком надання	<ul style="list-style-type: none"> • короткострокові (до 1 року); • середньострокові (з 1 до 3 років); • довгострокові (більше 3 років).
4. За формою забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> • забезпечені заставою (майном, майновими правами, цінними паперами); • гарантовані (банками, ін. фінансовими посередниками); • з іншим забезпеченням (порука); • незабезпечені (бланкові).
5. За методами надання	<ul style="list-style-type: none"> • разові кредити; кредитна лінія; • револьверні кредити; сезонні кредити; • контокорентні кредити; овердрафтний кредит; • гарантійні кредити.
6. Залежно від мети фінансування	<ul style="list-style-type: none"> • основного капіталу; • оборотного капіталу; • державних закладів; • будівництва; • сільськогосподарські кредити; • кредити небанківським установам;
7. За характером процентної ставки	<ul style="list-style-type: none"> • кредити з фіксованою процентною ставкою; • кредити з плаваючою процентною ставкою.
8. За кількістю кредиторів	<ul style="list-style-type: none"> • кредити, що надаються одним банком; • консорціумні кредити; • двосторонні кредити.

Рис. 1.1 – Класифікація кредитних операцій

Джерело: розробка автора на основі [4; 5; 6].

Серед всіх операцій банківських установ саме кредитні забезпечують одержання основного прибутку банку, проте, в той самий час, такі операції є найризикованішими. При наданні кредитів, кредитор та позичальник мають дотримуватися таких принципів кредитування, як: цільовий характер, повернення, строковість, платність і забезпеченість кредиту (рис. 1.2).

Рис. 1.2 – Принципи кредитування

Джерело: розробка автора на основі [7; 8].

Через недотримання позичальниками даних принципів кредитування, банки стикаються з невизначеністю в тому, чи зможе клієнт вчасно та в повному обсязі розрахуватися за своїми боргами. Банківські установи повинні перетворювати дану невизначеність в ризик, щоб при виконанні кредитних операцій детально аналізувати кредитоспроможність позичальників та визначати рівень кредитних ризиків щодо них. Оцінка кредитоспроможності базується на аналізі фінансового стану та кредитної історії потенційного боржника. Використовуючи відповідну Постанову НБУ, яка дозволяє вітчизняним банкам визначати величину кредитного ризику щодо активних банківських операцій (Додаток 7) [9], банк проводить розрахунок інтегрального показника позичальника та визначає клас боржника (рис. 1.3).

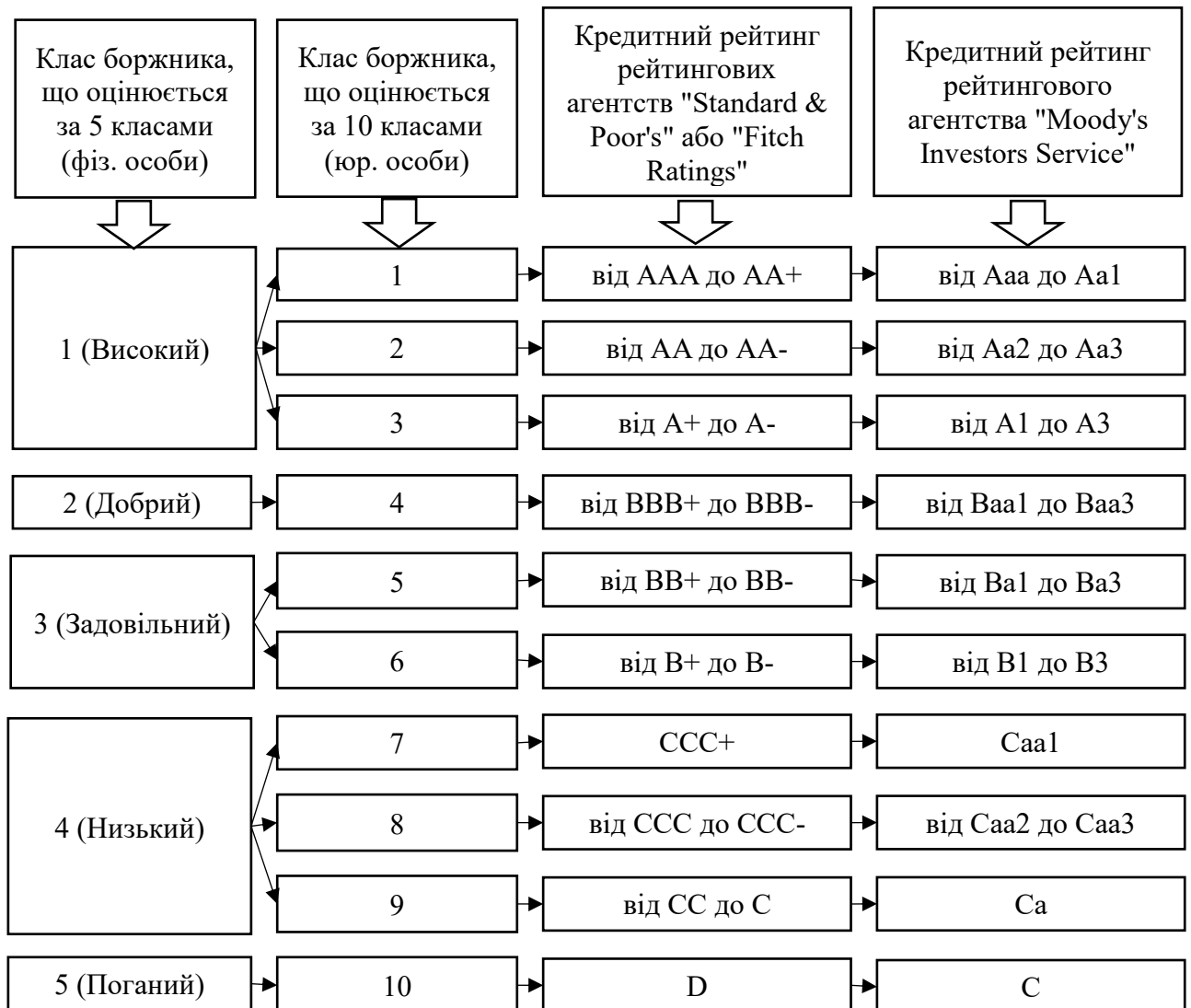

Рис. 1.3 – Класифікація боржника за рівнем кредитоспроможності

Джерело: розробка автора на основі [9].

Клас А (високий) призначається позичальнику за наступних умов: фінансова діяльність дуже добра; сума сплати основної суми кредиту та процентів становить не більше 50% чистого доходу позичальника; затримка платежу не більше 7 днів; наявність ліквідних коштів; коефіцієнти платоспроможності вище норми.

Клас Б (добрий) присвоюється за умови, що фінансова діяльність такого позичальника близька за характеристиками до класу “А”, але ймовірність збереження її на даному рівні в довгостроковій перспективі є низькою; сума виплати становить не більше 60% ЧД позичальника; відстрочка платежу 8-30 днів; коефіцієнти в межах норми. Якщо фінансова діяльність задовільна та потребує більш детального контролю, сплата за боргом та відсотками не більше 70%, відстрочка платежу 31-60 днів та деякі коефіцієнти нижчі норми, то позичальнику присуджується клас В (задовільний).

Належним до класу Г визнається боржник, у якого фінансова діяльність незадовільна і спостерігається її нестабільність протягом року, за позичкою і відсотками покриття становить не більше 80% чистого доходу позичальника, відстрочка платежу 61-90 днів і коефіцієнти трохи нижчі норми. При поганій кредитоспроможності (клас Д), фінансова діяльність незадовільна і є збитковою, сума погашення позики та процентів становить понад 80% чистого доходу боржника, є затримка платежу більше ніж 90 днів, а також коефіцієнти платоспроможності значно нижчі норми.

Крім цього, важливим чинником, який впливає на оцінку кредитоспроможності позичальника, є наявність застави. Перед тим як разом з кредитним договором укласти договір застави (іпотеки), гарантії тощо, кредитор має оцінити вартість заставленого майна/забезпечення та перевірити наявність документів, що свідчать про державну реєстрацію таких документів відповідно до вимог чинного законодавства [10, с. 106]. Визначивши клас боржника, банківська установа пропонує умови, на яких буде видано позичку (наприклад, відсоткова ставка, строк надання кредиту) щоб мінімізувати кредитний ризик.

Також важливим фактором при зменшенні кредитних ризиків є належне управління не тільки окремими кредитними операціями, а їх сукупністю – кредитним портфелем банку. Кредитний портфель банку – це загальний обсяг усіх позичок, які були надані банком, для одержання максимального доходу за певного рівня ризиків.

Кредитний портфель банку формується за рахунок реалізації певної послідовності етапів:

1. Визначаються загальні положення, стратегія та цілі кредитної політики банківської установи.

2. Відбираються об'єкти кредитування, які будуть включатися до кредитного портфеля.

3. Оцінюється стан кредитного портфеля та застосовується механізм оперативного управління для вчасного виявлення відхилень від оптимального стану [11, с. 181-182].

З метою створення якісної структури активів, комерційні банки формують внутрішню кредитну політику за критеріями ризику та періоду кредитування, що визначає коло основних цілей і завдань банківської діяльності, а також методи їх досягнення. Банківські установи формують кредитну політику, досліджуючи різні фактори впливу на діяльність банку (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Фактори впливу на діяльність банку

Фактори	Складові факторів
1	2
1. Зовнішні	
1.1. Економічні	- загальний стан економіки країни; - рівень інфляції та темпи зростання (спадання) ВВП; - податкова політика держави; - нормативно-правова база діяльності банків; - кількість конкурентів на ринку; - рівень тінізації економіки;
1.2. Політичні	- політична ситуація в країні та на міжнародній арені; - стійкість уряду;
1.3. Фінансові	- стан валютного ринку країни; - грошово-кредитна політика НБУ; - рівень облікової ставки; - золотовалютні запаси держави;

Закінчення табл. 1.1

1	2
1.4. Соціальні	<ul style="list-style-type: none"> - попит та пропозиція на банківські послуги; - рівень платоспроможності позичальників; - рівень безробіття; - демографічна ситуація.
2. Внутрішні	
2.1. Фінансові	<ul style="list-style-type: none"> - фінансовий стан банку; - дотримання економічних нормативів, нормативів ліквідності та платоспроможності; - цінова політика банку; - ризиковість та дохідність кредитних операцій; - стабільність депозитів; - питома вага непрацюючих кредитів у загальному обсягу кредитного портфелю; - резерви банку;
2.2. Організаційні	<ul style="list-style-type: none"> - спеціалізація банку; - банківський менеджмент; - рівень підготовки працівників банку; - маркетингова стратегія; - клієнтська база; - види та якість наданих послуг; - система мотивації персоналу банку;
2.3. Технологічні	<ul style="list-style-type: none"> - впровадження інноваційних технологій в роботу банку; - рівень безпеки банку; - використання інформаційних систем.

Джерело: систематизовано автором на основі [12; 13; 14; 15; 16].

Банк не в змозі контролювати зовнішні фактори, тому при розробці кредитної політики визначальним є, як банк зможе підлаштуватися під умови сьогодення. Щодо внутрішніх факторів, то для впливу або їх повного контролю, комерційний банк повинен проводити фінансовий моніторинг, аналізувати свою діяльність та діяльність конкурентів (бенчмаркінг), дотримуватися нормативів, встановлених Національним банком України тощо.

Показники, які використовуються кредитними організаціями в процесі оцінки якості кредитного портфеля, в основному визначаються кон'юнктурою ринку. Відповідно до світового досвіду якість кредитного портфеля оцінюється за спеціально розробленою системою фінансових показників. Зазвичай використовують п'ять груп таких показників:

- загальний показник якості кредитного портфеля;
- прибутковість кредитного портфеля банку;

- якість управління кредитним портфелем;
 - політика ризиків;
 - достатність банківських резервів для покриття збитків за кредитами [17, с. 137].

Найбільш очевидним та негативним показником при дослідженні кредитних операцій банку є рівень непрацюючих кредитів. Так, у 2022 році, частка непрацюючих кредитів серед загального обсягу кредитного портфеля сягала 38% (432 млрд грн), що на 8% більше минулого року (345 млрд грн) [18]. На рис. 1.4 наведено статистику обсягів непрацюючих кредитів деяких банків України за 2022 рік.

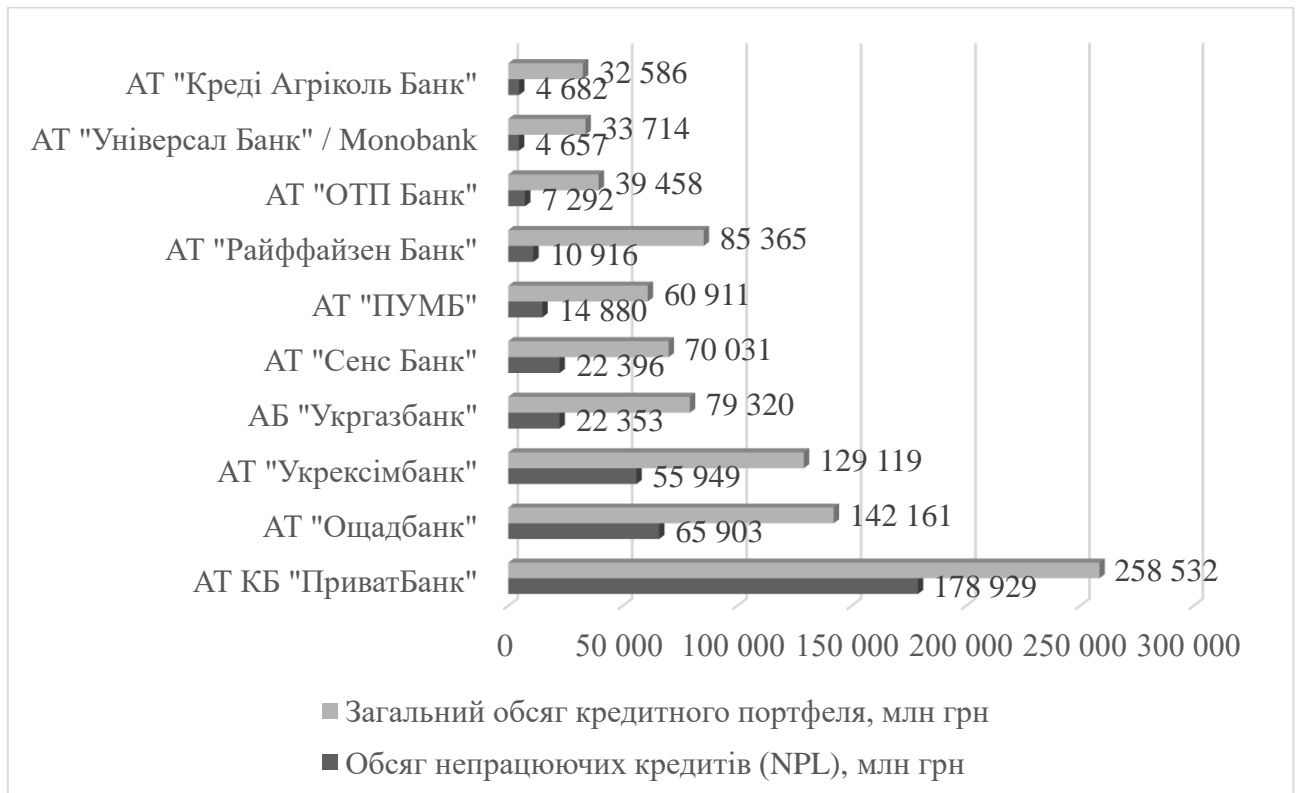

Рис. 1.4 – Обсяг непрацюючих кредитів деяких банків України за 2022 р.
Джерело: розробка автора на основі [19].

З рис. 1.4 бачимо, що найбільший обсяг непрацюючих кредитів має ПриватБанк – 178 929 млн грн, що становить 69,2% від загального обсягу кредитного портфеля банку. Наступними в рейтингу розмістилися Ощадбанк та Укрексімбанк, з сумою непрацюючих кредитів у 65 903 млн грн (46,4%) та 55 949 млн грн (43,3%) відповідно. Серед проаналізованих банків, найменший NPL має

Універсал Банк/Монобанк – 4 657 млн грн, або 14,3%, а найменшу частку в обсязі загального кредитного портфеля – Райффайзен Банк – 10 916 млн грн або 12,8%. Така ситуація спричинена наслідками повномасштабного вторгнення РФ: активи більшості підприємств були зруйновані, втрачено заставу під кредитування, знижено рівень доходів, або отримано збитки – все це призвело до погіршення платоспроможності позичальників, а отже, їх спроможності розраховуватися за кредитами.

Кредитні операції відіграють визначальну роль не тільки в діяльності банків, а і в економіці країни загалом, адже кредитування займає більшу частку серед доходів фінансової установи та надає можливість юридичним та фізичним особам залучати додаткові фінансові ресурси на різні потреби. Задля отримання прибутку потрібно ураховувати вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на функціонування банку. Слід детально аналізувати кредитоспроможність потенційних позичальників, щоб максимально зменшити імовірність несплати боргу, що також знизить частку непрацюючих кредитів в загальному обсягу кредитного портфеля банківської установи.

1.2. Інформаційне забезпечення аналізу кредитних операцій банківської установи

Аналіз кредитних операцій банків – це оцінка доходності та рентабельності даних операцій, що супроводжується аналізом фінансового стану кредитної установи при використанні різних фінансово-економічних показників, задля визначення ефективності діяльності банківської установи та факторів впливу на неї.

Законодавством України створено вимоги, яких повинні дотримуватися банки задля їх належної діяльності. Так, згідно Закону України «Про банки і банківську діяльність» [3], на момент створення банківської установи її статутний капітал має становити не менше 200 мільйонів гривень. Відрахування в резерви має становити не менше 5% прибутку банку до 25% регулятивного

капіталу банку. Крім цього, Національним банком України визначено економічні нормативи, яких повинні дотримуватися банки, серед них:

1) нормативи капіталу (Н1, Н2, Н3) – встановлюють мінімальне значення капіталу та дозволяють визначити фінансову міцність, тобто здатність банківської установи виконувати свої зобов'язання за допомогою своїх активів і капіталу;

2) нормативи кредитного ризику (Н7, Н8, Н9) – застосовуються для обмежень на можливі втрати банків через різні види кредитів та груп позичальників;

3) нормативи інвестування (Н11, Н12) – встановлюють обмеження на інвестування банками та показують стан фондового ринку України;

4) ліміти відкритої валютної позиції (Л13-1, Л13-2) – обмеження щоденної величини відкритих банком валютних позицій (довгої та короткої);

5) нормативи ліквідності (LCR_{вв}, LCR_{ів}, NSFR) – метою є визначення покриття ліквідності за всіма валютами/в іноземній валюті та встановлює мінімальний рівень стабільного фінансування, достатнього для забезпечення фінансування діяльності банку на один рік.

В табл. 1.2 наведено значення економічних нормативів по системі банків України за 2020-2022 рр.

Таблиця 1.2

Економічні нормативи по системі банків України за 2020-2022 рр.

Економічні нормативи		2020 р.	2021 р.	2022 р.
Нормативи капіталу	Н1 (≥ 200 млн грн)	182 283,6	211 742,3	211 091,1
	Н2 ($\geq 10\%$)	21,98	18,01	19,68
	Н3 ($\geq 7\%$)	15,67	11,99	13,12
Нормативи кредитного ризику	Н7 ($\leq 25\%$)	19,14	18,60	17,80
	Н8 (≤ 8 -кратного розміру Н1)	87,39	72,35	86,33
	Н9 ($\leq 25\%$)	4,10	3,71	2,81
Нормативи інвестування	Н11 ($\leq 15\%$)	0,0002	0,0005	0
	Н12 ($\leq 60\%$)	0,10	0,17	0,02

Джерело: систематизовано автором на основі [20].

З наведеної таблиці бачимо, що загалом банки України дотримуються всіх економічних нормативів, виключення становить норматив регулятивного капіталу (Н1) – у 2020 році він менше нормативного значення на 17 716,4 млн грн, проте в 2021 та 2022 роках даний показник значно зріс та відповідає нормативу. Протягом усіх проаналізованих років значення нормативу достатності регулятивного капіталу (Н2) не перевищувало нормативу. У 2020 році його показник був найвищим за останні три роки – 21,98%, у 2021 році знизився на 3,97 процентів, у 2022 році підвищився до значення 19,68%. Норматив достатності основного капіталу (Н3) має таку саму тенденцію: у 2020 році показник сягав найбільшого значення (15,67%), у 2021 – знизився до 11,99%, що найнижчим значенням за проаналізований період, у 2022 – зріс на 1,13%.

Динаміка значень нормативу кредитного ризику на одного контрагента (Н7) демонструє постійне зниження: у 2021 році в порівнянні з 2020 роком показник зменшився на 0,54%, у 2022 році порівнюючи з 2021 – на 0,8%, що є позитивним результатом. Така сама ситуація з нормативом кредитного ризику за операціями пов'язаними з банком особами (Н9): у 2021 році показник знизився на 0,39 відсотків, а у 2022 році ще на 0,9%. Натомість норматив великих кредитних ризиків (Н8), хоч і знизився у 2021 році на 15,04%, але у 2022 році збільшився на 13,98 відсотків.

Проаналізувавши економічні нормативи, можна зробити висновки, що не дивлячись на всі труднощі, станом на кінець 2022 року банківська система України достатньо стабільна. Натомість спостерігається негативна ситуація на фондовому ринку – у 2022 році норматив загальної суми інвестування (Н12) становить всього 0,02%, а норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11) взагалі дорівнює нулю.

Як вже було висвітлено в роботі, одним з чинників впливу на ефективність кредитних операцій є кредитний ризик. Загалом, термін «аналіз ризику» означає процес оцінки, який визначає потенційну можливість будь-яких несприятливих подій, які можуть негативно вплинути на установи та навколишнє середовище. Проведення аналізу ризиків стає основою для допомоги банку у визначенні

доцільності схвалення фінансової заявки, а також тих дій, які забезпечать захист власних інтересів та мінімізацію величини збитків. Цей тип аналізу сприяє балансу між ризиками та їх мінімізацією. Аналітики з ризиків часто співпрацюють із фахівцями у сфері прогнозування для зменшення впливу майбутніх негативних непередбачених наслідків. Можна виділити дві групи аналізу ризиків:

1) кількісний аналіз ризику, що ґрунтується на використанні математичних моделей та моделювання, що дає можливість присвоювати чисельні значення ризику;

2) якісний аналіз ризику, в основі якого лежить особистісне сприйняття людини, яке слугує базою для створення моделі ризику відповідно до певного сценарію.

Положенням, затвердженим Постановою Правління НБУ №351 [9], визначається сутність кредитний ризику як суми очікуваних втрат (збитків) за активами, одержаних в результаті дефолту боржників/контрагентів. При визначенні кредитного ризику ураховують імовірність дефолту боржників/контрагентів, величину втрат в разі дефолту та експозицію під ризиком.

В міжнародній практиці виділяють чотири види аналізу ризику (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Види аналізу ризику

Вид аналізу ризику	Його характеристика
Ризик-вигода	Порівнюється вигода, яку отримає банк, з фінансовими та нефінансовими витратами за цією вигодою.
Оцінка потреб	Аналізується поточний стан фінансово-кредитної установи на основі визначення її потреб або недоліків, що дозволяє визначити банку куди слід спрямувати ресурси.
Аналіз впливу на діяльність	Оцінюється вплив затримки погашення кредитів, обсягів наданих кредитів, оборотності позик на діяльність банку.
Аналіз причин	Визначення та усунення вже існуючих чинники, що негативно впливають на діяльність банківської установи.

Джерело: систематизовано автором на основі [21].

В розрахунках кредитних ризиків є як переваги, так і недоліки. До плюсів можна віднести кількісну оцінку ризику. Це дозволяє банку розрахувати фінансові наслідки майбутніх рішень установи. У деяких випадках аналіз кредитних ризиків може допомогти зовсім уникнути збитків (наприклад, не надавати кредит позичальнику з низькою кредитоспроможністю). В інших випадках це може допомогти запустити плани, на випадок форс-мажорів, що має скоротити збитки. Також аналіз ризиків може виявити ознаки раннього попередження про потенційно катастрофічні події. Наприклад, виявиться, що інформація про клієнта не захищена належним чином. У цьому разі аналіз ризиків може призвести до покращення процесів, надійнішої документації, надійніших засобів внутрішнього контролю та зменшення ризиків.

До мінусів аналізу кредитних ризиків відносять імовірність даного показника, тобто не можна точно спрогнозувати чи відбудеться ризикова подія, чи ні. Також на розрахунок кредитного ризику впливає багато різноманітних чинників, що кожного разу ускладнює належне визначення ризику. Ще одним недоліком є неможливість передбачити екстремальні події, такі як фінансова криза 2008 року. Через відносно позитивні розрахунки кредитного ризику та недооцінку його величини, призвело до того, що установи не змогли покрити величезні збитки, викликані наслідком падіння вартості субстандартних іпотечних кредитів [21].

У зв'язку з повномасштабним вторгненням російської армії та введенням військового стану на всій території України, НБУ впровадив зміни в оцінці кредитного ризику, що прямо впливають на кредитні операції банків [22]. Серед пом'якшень можна виділити:

- можливість допущення невизнання банківськими установами ситуації дефолту у випадку довгострокової реструктуризації за кредитами, в результаті чого чиста поточна вартість (NPV) зменшується на величину, більшу ніж 10%;
- призупинення дії ознак кредитного ризику, що відповідає високому рівню, визначених на основі оцінки фінансових результатів та боргового навантаження позичальників;

– обсяг позик юридичним особам, розрахунок якого фінансово-кредитна установа може виконувати з використанням групової основи, збільшився з 5 млн грн. до 20 млн грн.;

– зміна умов застосування спрощеного підходу у випадку оцінки заборгованості позичальника – збільшення на 0,1 % (до рівня 0,2%) основного капіталу банківської установи величини заборгованості, яка може оцінюватися спрощеним методом;

– зменшення ваги ризику (RWA) на 50% (зі 150% до 100%) для тієї категорії кредитів, що є споживчими незабезпеченими кредитами.

Що стосується формування та надання банківськими установами фінансової звітності в період дії воєнного стану [23], то у випадку, коли він буде припинений чи скасований, передбачається продовження роботи над складанням цієї звітності (мається на увазі, що річна та консолідована фінансова звітність за період 2021 року була відсутня).

За можливості повинен бути доступ до фінансової звітності, розміщеної на банківських сайтах, а також наданої у центр збору відповідної звітності. За заявою Національного банку, ним не будуть застосовуватися жодні санкції у випадках порушення термінів надання фінансової звітності в умовах існування воєнного стану та включаючи три місяці після його відміни.

Також, за рішенням НБУ, скасовано передбачене підвищення нормативів щодо обов'язкового резервування. Якщо мова йде про обов'язкові резерви у національній валюті за коштами на вимогу, то норматив складає 0%, попереднє рішення передбачало збільшення до 2%; стосовно іноземної валюти, величина цього нормативу склала 10% (за попереднім рішенням, цей показник повинен був досягти рівня 12%) [24].

Умови війни суттєво впливають на інфляцію, що очікувано зростає і піддається певному впливу. Серед основних факторів, що спричиняють зростання інфляції, варто відзначити порушення цілісності логістичних ланцюгів, руйнування виробництв, зменшення пропозиції товарів та послуг, а також зростання витрат підприємств [25, с. 57].

Крім розрахунку економічних нормативів, при аналізі кредитних операцій банків також використовують інші фінансові показники (рис. 1.5).

Рис. 1.5 – Складові аналізу кредитних операцій

Джерело: розробка автора.

Однією зі складових аналізу кредитних операцій є оцінка фінансового стану банківської установи. Так як кредитні операції формують найбільшу частку доходів банку, то визначення коефіцієнтів ліквідності й платоспроможності, фінансової стійкості та ефективності діяльності відображає загальний фінансовий стан суб'єкта та дозволяє визначити, які ресурси банку негативно впливають на прибуток. Для більш детального аналізу кредитних операцій слід провести дослідження галузевої структури даних операцій. Це дасть можливість визначити прибуткові та збиткові види економічної діяльності, що в свою чергу дозволить провести диверсифікацію кредитів за прибутковими сферами.

Також важливим показником кредитних операцій банку є динаміка кредитних операцій. Цей показник відобразить темпи зросту чи зниження кредитної діяльності банку. При його розрахунку потрібно обов'язково брати до уваги показник інфляції, а далі скористатися методом бенчмаркінгу – дослідити, чи такі зміни характерні всій банківській системі, чи тільки досліджуваному банку.

Як зазначалося раніше, однією з визначальних складових при дослідженні кредитних операцій банку є обсяг непрацюючих кредитів (NPL). Його рівень прямо впливає на дохідність банку та на стан економіки загалом. Можна стверджувати, що цей показник збирає в собі всі інші, адже від оборотності кредитів, їх погашення, розподілу кредитів за видами діяльності залежить, яким в кінці буде сума непрацюючих кредитів.

Оцінка якості кредитних операцій відбувається завдяки розрахунку таких показників як покриття кредитного портфеля власним капіталом, покриття резервами кредитного портфеля, дохідність кредитних операцій тощо, а також дає зрозуміти який фінансовий стан має банк, в якому обов'язі установа може покрити збитки пов'язані з кредитними ризиками, яка частка доходу припадає на прибуток банку від кредитних операцій.

Для покращення кредитування в Україні потрібно забезпечити дотримання наступних умов: розвиток законодавчої бази, для захисту прав власності, прав інвесторів та кредиторів; впровадження новітніх цифрових технологій у роботу всіх структур банку; постійно вдосконалювати процес фінансового моніторингу, наприклад, спрощувати шляхи подання необхідної звітності банками та використовувати різні методи моніторингу; розробити індивідуальні й робочі рішення для очищення кредитного портфеля банківської установи від непрацюючих кредитів; тощо [26, с. 156].

Інформаційною базою для аналізу кредитних операцій слугує фінансова звітність підприємства:

- баланс (Звіт про фінансовий стан) (форма № 1);
- звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма № 2);

- звіт про рух грошових коштів (форма № 3);
- звіт про власний капітал (форма № 4);
- планові розрахунки підприємства: бізнес-плани, техніко-економічні обґрунтування для отримання позики тощо [27, с. 66].

Також для аналізу використовують бухгалтерську звітність установи, аналітичні дані за кредитними справами позичальників, дані Національного банку України (звіти, постанови, статистика) та рейтингових агентств.

1.3. Фінансово-економічний паспорт Акціонерного товариства «Укрсиббанк»

З 1990 року АТ «Укрсиббанк» пропонує своїм клієнтам відмінне фінансове обслуговування у відповідності з найкращими європейськими фінансовими стандартами. Банк здійснює свою діяльність на підставі ліцензій, які видані НБУ, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку та Міністерством фінансів України. Фінансово-кредитна установа є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, що гарантує повернення вкладів до 200 тис грн на одну особу у разі прийняття НБУ рішення про віднесення банку до категорії неплатоспроможних та відкриття процедури ліквідації такого банку з ринку. Основною діяльністю установи є надання банківських послуг юридичним та фізичним особам на території України.

Банк має за мету бути надійним та актуальним партнером, який підтримує клієнтів та працівників, надаючи високоякісні банківські послуги за допомогою провідної європейської групи, вносить свій внесок в економічний розвиток України та впливає на позитивний розвиток суспільства. Для досягнення цих цілей, банк спрямовує свої зусилля на обслуговування трьох ключових секторів: корпоративних клієнтів, середніх та малих підприємств та роздрібного бізнесу. Банк забезпечує широкий спектр послуг для цих секторів, включаючи платіжні рішення, кредитування, надання депозитів, страхування та цифрові інновації для полегшення транзакцій та угод.

В табл. 1.4 наведено загальну інформацію про досліджуваний банк:

Таблиця 1.4

Загальна інформація про АТ «УКРСИББАНК»

Повне найменування	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСИББАНК»
Скорочене найменування	АТ «Укрсиббанк»
Ідентифікаційний код юридичної особи	09807750
Місцезнаходження	вул. Андріївська, 2/12, м. Київ, Україна.
Дата запису в ЄДРПОУ	28.10.1991
Найменування органу, що здійснив реєстрацію	Подільська районна державна адміністрація в м. Києві
Вид діяльності	64.19 Інші види грошового посередництва
Кількість відділень	31.12.2022 – 243 (31.12.2021 – 251)
Дата затвердження фінансової звітності	31.03.2023

Джерело: систематизовано автором на основі [28].

Акціонерне товариство «Укрсиббанк» зареєстровано на території України та є її резидентом. Так як банк створено у формі акціонерного товариства, то його власники мають обмежені частки, що відповідають кількості акцій, які перебувають у їх власності відповідно до вимог законодавства держави. На рис. 1.6 наведено схематичне зображення структури власності досліджуваного банку.

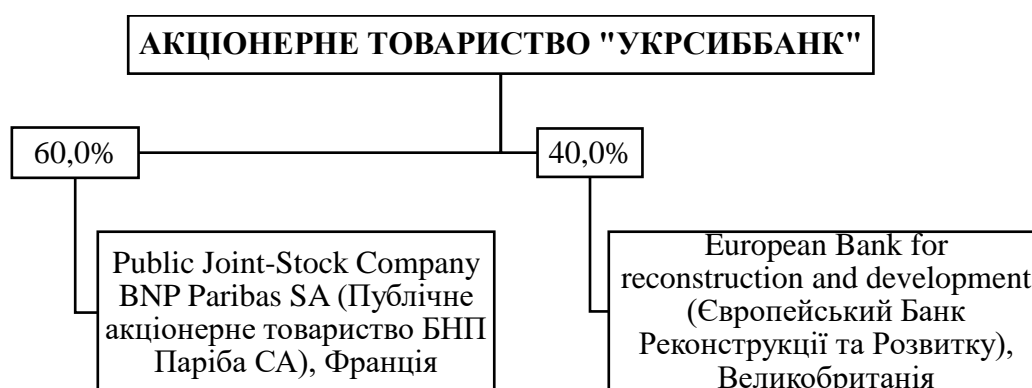

Рис. 1.6 – Схематичне зображення структури власності АТ «Укрсиббанку»

Джерело: розробка автора на основі [29].

З 2006 року UKRSIBBANK приєднався до міжнародної фінансової групи BNP Paribas і став її ключовим гравцем в Україні. У 2021 році UKRSIBBANK

BNP Paribas Group приєднався до Глобального договору ООН в Україні та зобов'язався дотримуватися Десяти принципів Глобального договору, зокрема в сферах захисту прав людини, трудових відносин, охорони довкілля та боротьби з корупцією [30].

Вищим органом управління (приймає рішення щодо питань, які стосуються забезпечення діяльності банківської установи) АТ «Укрсиббанк» є Загальні Збори Акціонерів. Виконавчим органом є Правління банку. Воно здійснює управління діяльністю «Укрсиббанку». Виконання контролю за діяльністю Правління та захисту прав вкладників, інших кредиторів та Акціонерів Банку забезпечує Наглядова Рада Банку. Також цей орган виступає як вищий орган контролю й управління установи між засіданнями Загальних Зборів Акціонерів, за винятком тих питань, які належать до компетенції виключно цих Зборів. «Укрсиббанк» створює різні департаменти для забезпечення внутрішнього контролю, наприклад, Департамент внутрішнього аудиту, Департамент Ризик-Менеджменту та Департамент Комплаєнс Контролю, які утворюють систему внутрішнього контролю банку. Детальну організаційну структуру досліджуваного банку подано в Додатку А.

Банк спрямовує свою діяльність за чотирма визначними напрямками. Першим є запобігання кліматичним змінам та перехід на нові альтернативні джерела енергії. UKRSIBBANK вживає заходів, щоб зменшити негативний вплив на навколишнє середовище, наприклад, не використовує одноразовий пластик та підтримує партнерів у питаннях переходу на поновлювані джерела енергії.

Другий напрямок – підтримка молодого покоління. Банк активно взаємодіє з молодіжними організаціями, надаючи молоді можливість розвиватися та отримати досвід співпраці з міжнародною компанією, наприклад, через програму «Зірки на старті». Крім того, банк підтримує впровадження фінансової освіти дітей та підлітків.

По-третє, "Укрсиббанк" проявляє активну підтримку підприємців шляхом сприяння розвитку ІТ-стартапів, включаючи інклюзивні програми, а також

підтримує соціальні та підприємницькі інновації з метою заохочення розвитку бізнесу в Україні. Крім того, фінансово-кредитна установа долучилась до Декларації про гендерну рівність та протидію домашньому насильству для підтримки Цілей сталого розвитку ООН.

Також дана банківська установа активно підтримує місцеві проєкти і працює над поліпшенням соціального та культурного середовища в містах, задля розвитку локальних екосистем.

Банк має за основну стратегію «бути універсальним банком», що надає широкий спектр продуктів, використовуючи гнучкий та обережний ризик-орієнтований підхід [28]. На рис. 1.7 зображено стратегію «Укрсиббанку», яка відповідає основним орієнтирам BNP Paribas у 2022-2025 роки.

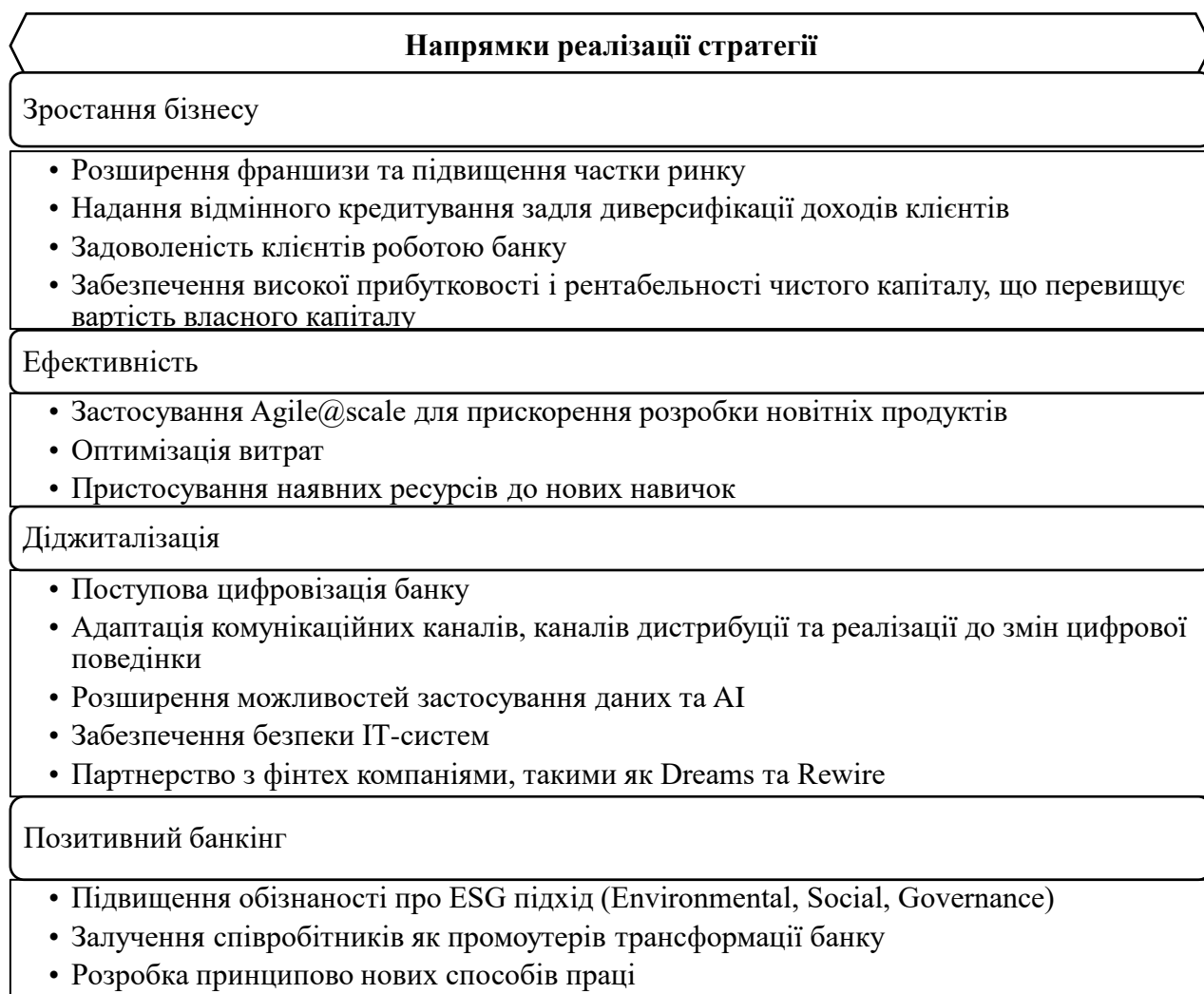

Рис. 1.7 – Напрямки реалізації стратегії «Укрсиббанку»

Джерело: розробка автора на основі [28].

АТ «Укрсиббанк» пропонує різноманітні послуги для будь-якої групи клієнтів. Для приватних клієнтів є широкий вибір кредитних карток, кредитних та депозитних пропозицій, а також популярна програма винагород – «ЕКСТРА більше», що стала третьою серед найкращих програм лояльності за підсумками щорічної премії FinAwards 2023. Клієнтам МСБ пропонуються різні кредитні лінії в залежності від виду діяльності, торговий та інтернет-еквайринг, зарплатний проєкт для працівників клієнтів-підприємств. Корпоративні клієнти мають змогу отримати в банку валютні та документарні операції, аналітичні огляди від експертів тощо. АТ «Укрсиббанк» намагається задовольнити всі потреби своїх клієнтів, тому пропонує персональні банківські послуги в залежності від побажань замовників (рис. 1.8).

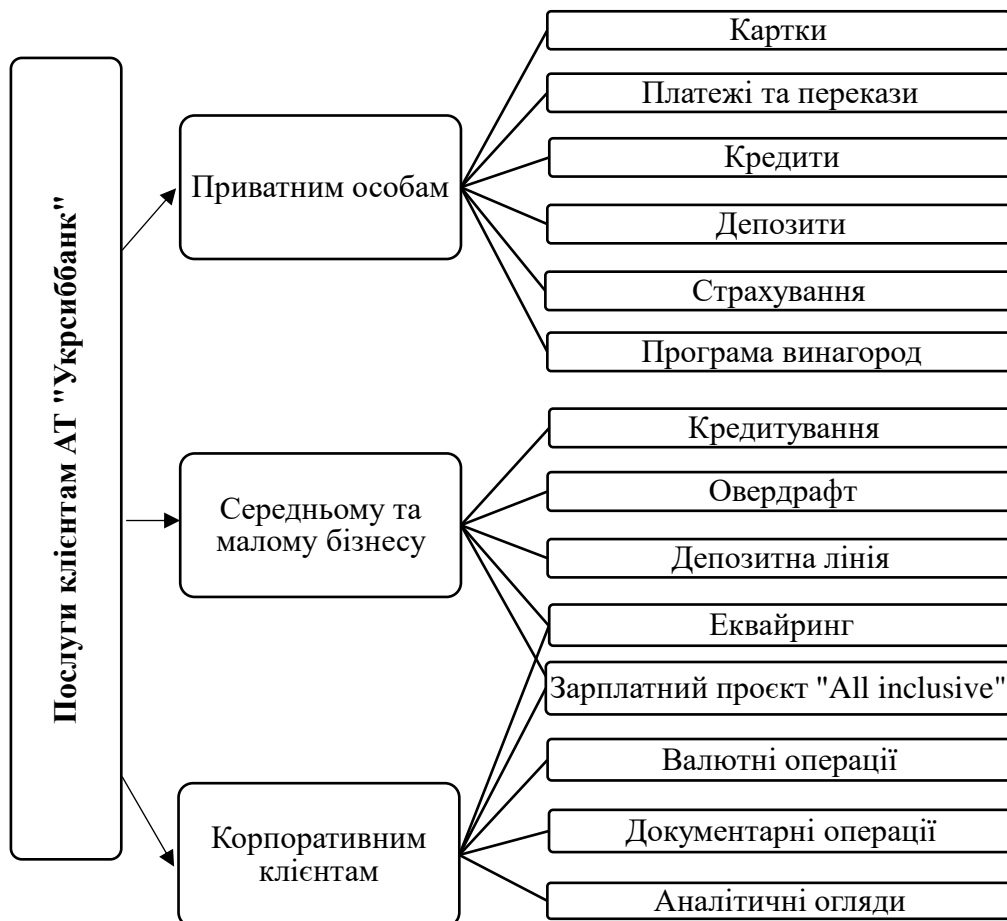

Рис. 1.8 – Послуги АТ «Укрсиббанк»

Джерело: розробка автора на основі [32].

Розглянувши принципи аналітичної роботи, стає зрозуміло, що аналіз фінансово-економічної діяльності передбачає необхідність вирішення низки завдань: аналіз фінансових результатів; оцінка ліквідності та платоспроможності; аналіз фінансового стану підприємства [27, с. 66]. Завдяки аналізу фінансових результатів банківська установа може встановити ефективність своєї діяльності, виявити, що приносить найбільший прибуток і на що йде більшість витрат. Це в свою чергу допоможе в прийнятті рішень, щодо розвитку діяльності банку.

Тому, наступним кроком буде доцільно проаналізувати фінансові результати діяльності фінансово-кредитної установи (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Аналіз фінансових результатів діяльності АТ «УКРСИББАНК» у 2020-2022 рр.

Показник	У тис. грн			Абсолютне відхилення (тис грн)		Відносне відхилення, %	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Процентні:							
- доходи	3956922	3968215	9024059	11293	5055844	0,29	127,41
- витрати	(662878)	(311851)	(309154)	-351027	-2697	-52,95	-0,86
Комісійні:							
- доходи	2273100	2662220	2379620	389120	-282600	17,12	-10,62
- витрати	(567003)	(648960)	(779585)	81957	130625	14,45	20,13
Чистий прибуток (збиток) від:							
- операцій з іноземною валютою	519653	600136	1251681	80483	651545	15,49	108,57
- переоцінки з іноземної валюти	71353	(85238)	316163	-156591	401401	-219,46	470,92
- операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	15638	25914	300185	10276	274271	65,71	1058,39
Інші операційні доходи (витрати)	(32731)	(52866)	(226179)	20135	173313	61,52	327,83
Чисті доходи від банк. діяльності	5574054	6104719	11954211	530665	5849492	9,52	95,82

Закінчення табл. 1.5

1	2	3	4	5	6	7	8
Витрати на:							
- виплати працівникам	(2142750)	(2300361)	(2551323)	157611	250962	7,36	10,91
- амортизацію	(1073765)	(1204903)	(1332326)	131138	127423	12,21	10,58
Інші адміністративні та операційні витрати	(465114)	(523030)	(593042)	57916	70012	12,45	13,39
Прибуток (збиток) від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності	(310607)	(317143)	(3133866)	6536	2816723	2,10	888,16
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	1581818	1759282	4343654	177464	2584372	11,22	146,90
Інші прибутки (збитки)	11165	23525	-7960	12360	-31485	110,70	-133,84
Прибуток (збиток) до оподаткування	1592983	1782807	4335694	189824	2552887	11,92	143,19
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	(280962)	(328321)	(777011)	47359	448690	16,86	136,66
Прибуток (збиток)	1312021	1454486	3558683	142465	2104197	10,86	144,67
Базовий прибуток (збиток) на акцію, що належить власникам банку (грн на акцію)	1,39	1,54	3,76	0,15	2,22	10,79	144,16

Джерело: розраховано автором на основі [28].

Як бачимо з представлених результатів розрахунків, у 2021 році в порівнянні з 2020 роком майже всі показники, що стосуються прибутків збільшились. Процентні доходи зросли на 11 293 тис. грн (на 0,29 %), комісійні доходи на 289 120 тис. грн (на 17,12 %), чистий прибуток від операцій з іноземною валютою на 80 483 тис. грн (на 15,49 %). Збільшилися чистий прибуток від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток на 10 276 тис. грн (на 65,71 відсотків), чисті доходи від банківської діяльності на 530 665 тис. грн (на 9,52 %), прибуток від операційної діяльності на 177 464 тис. грн (на 11,22 проценти). Інші прибутки та прибуток до

оподаткування зросли на 12 360 тис. грн (на 110,70 %) та на 189 824 тис грн (на 11,92 %) відповідно. Прибуток зріс на 142 465 тис. грн (на 10,86 проценти) та базовий прибуток на акцію, що належить власникам банку на 0,15 % або на 10,79 відсотків.

Натомість чистий прибуток від переоцінки з іноземної валюти значно зменшився на 156 591 тис. грн (на 219,46 відсотки), а прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності на 6 536 тис. грн (на 2,10 %). Процентні витрати зменшилися на 351 027 тис. грн (на 52,95 %), а комісійні витрати зросли на 81 957 тис грн (на 14,45 відсотки). Також показали тенденцію до збільшення інші операційні витрати на 20 135 тис. грн (на 61,52 %), витрати на виплати працівникам на 157 611 тис. грн (на 7,36 відсотки) й інші адміністративні та операційні витрати на 131 138 тис. грн (на 12,21 %). Амортизаційні витрати та витрати на сплату податку зросли на 57 916 тис. грн (на 12,45 %) та на 47 359 тис. грн (на 16,86 %) відповідно. Бачимо, що на покращення фінансового результату в АТ «Укрсиббанк» значно вплинуло збільшення чистого прибутку від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток та інших прибутків та прибутку до оподаткування.

Щодо 2022 року, то не зважаючи на труднощі з якими стикнулась банківська сфера внаслідок російської агресії, фінансові результати банку покращилися в порівнянні з 2021 роком. Так, у 2022 р. значно зросли процентні доходи на 5 055 844 тис. грн (на 127,41 %), в той час як процентні витрати зменшилися на 2 697 тис. грн (на 0,86 %). Позитивну динаміку також мають чистий прибуток від операцій з іноземною валютою (збільшення на 651 545 тис. грн або 108,57 %), від переоцінки з іноземної валюти (на 401 401 тис. грн або на 470,92 %), від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток (на 274 271 тис. грн або 1058,39 %). На противагу комісійні доходи у 2022 році зменшилися на 282 600 тис. грн (на 10,62 відсотки), а комісійні витрати зросли на 130 625 тис. грн (на 20,13 процентів). Також значно збільшилися інші операційні витрати на 173 313 тис. грн або на 327,83 %.

Загалом у 2022 році чисті доходи від банківської діяльності зросли на 5 849 492 тис. грн (на 95,82 %).

В порівнянні з 2021 роком у 2022 році відбулося збільшення багатьох витрат: витрати на виплати працівникам – на 250 962 тис. грн, амортизація – на 127 423 тис. грн, інші адміністративні та операційні витрати – на 70 012 тис. грн, збиток від зменшення корисності та сторнування – на 2 816 723 тис. грн. Але при цьому прибуток від операційної діяльності також зріс порівнюючи з попереднім роком на 146,90 відсотків. Інші прибутки зменшилися на 31 485 тис. грн і банк отримав збиток за даним показником в розмірі 7 960 тис. грн. Ще одним негативним показником стали витрати на сплату податку – він зріс на 136,66 %. Базовий прибуток на акцію, що належить власникам банку в 2022 р. збільшився на 144,16 % і становив 3,76 грн на акцію. В результаті АТ «Укрсиббанк» отримав прибуток у 2022 році, що зріс на 2 104 197 тис. грн в порівнянні з попереднім роком.

Для наочності проведеного аналізу, представимо основні доходи та витрати АТ «Укрсиббанк» за 2020-2022 рр. на рис. 1.9.

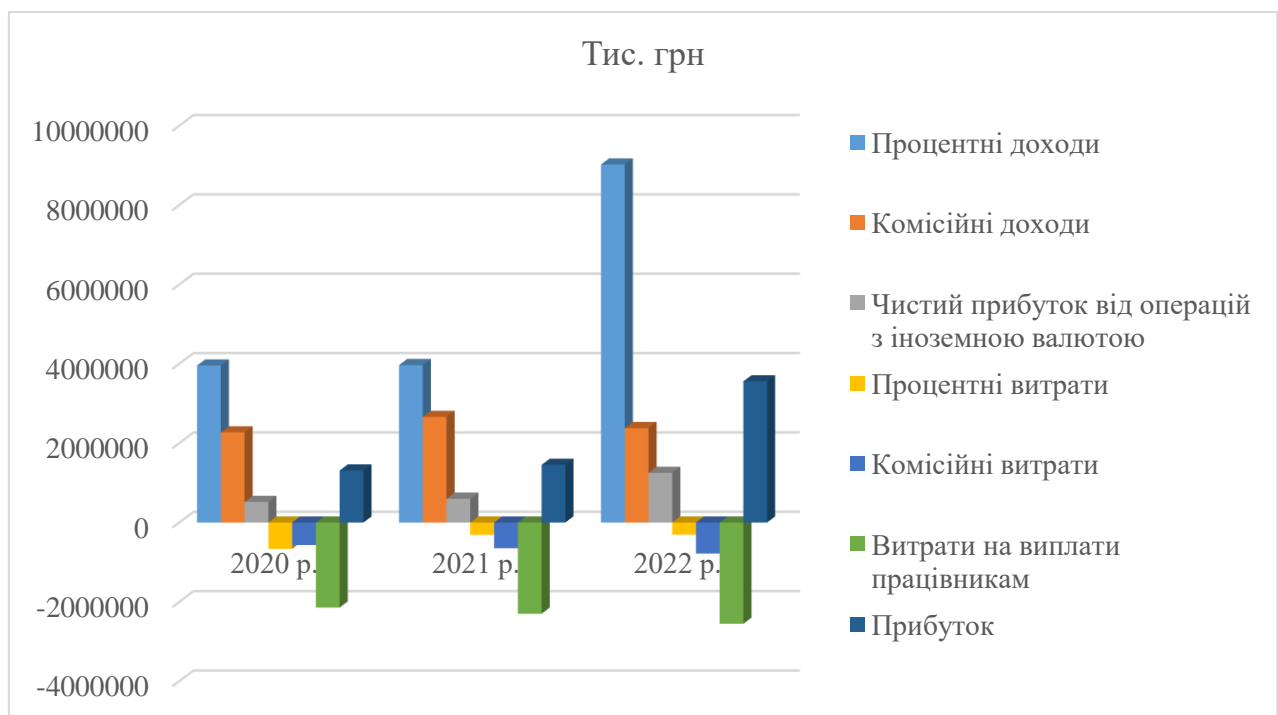

Рис. 1.9 – Основні доходи та витрати АТ «Укрсиббанк» за 2020-2022 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [28].

«Укрсиббанк» є одним з провідних банків України. Це підтверджують нагороди, які постійно отримує банк. Так, за підсумками щорічної премії FinAwards, АТ «Укрсиббанк» у 2023 році став найстійкішим банком України (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Топ-10 найстійкіших банків України на кінець 2022 року

№	Назва банку	Рейтинг	Стресо- стійкість	Лояльність вкладників	Оцінка аналітиків	Місце в рейтингу за депозитами фіз. осіб
1	Укрсиббанк	4,39	4,3	4,6	4,22	7
2	Райффайзен Банк	4,34	4,1	4,9	3,89	3
3	Креді Агріколь Банк	4,16	3,8	4,5	4,33	11
4	Кредобанк	4,15	3,9	4,5	4,11	12
5	ОТП Банк	4,12	4,0	4,3	4,11	10
6	ПриватБанк	4,04	3,5	4,5	4,33	1
7	Універсал банк	3,84	3,1	4,9	3,56	4
8	ПУМБ	3,73	3,2	4,5	3,56	6
9	Ощадбанк	3,61	2,9	4,2	4,11	2
10	Укрексімбанк	3,60	3,0	4,5	3,33	8

Джерело: [33].

«Укрсиббанк» зміг здобути перше місце серед рейтингу найстійкіших банків України завдяки комплексній оцінці таких показників, як: рівень стресостійкості, приріст депозитного портфеля, лояльність вкладників, платіжна репутація, якість і ліквідність активів банку, можливість зовнішньої підтримки. В порівнянні з 2021 роком, банк піднявся на дві сходинки. На кінець першого кварталу 2022 року він залишався на третьому місці. Проте в наступних двох кварталах фінансово-кредитна установа посіла друге місце. На покращення місця в рейтингу найбільше вплинув показник стресостійкості: на кінець першого кварталу показник становив 3,3, через три місяці – 3,7, а у передостанньому кварталі 2022 року – 4,0.

Також АТ «Укрсиббанк» посів перше місце у рейтингу стійкості банків в Україні за версією українського медіа NV та інвестиційної компанії Dragon

Capital [34], що проводився на основі фінансових показників. Визначним для перемоги банку в цьому рейтингу став норматив капіталу, що в чотири рази перевищує мінімальні вимоги НБУ і більше ніж удвічі — середній показник усієї системи.

На відміну від Мінфіну та NV, аналітична система YouControl призначила Укрсиббанку третє місце в ренкінгу фінансової надійності банків України [35]. Даний рейтинг складався на основі аналізу системи оцінки FinScore, суть якого полягає в переведенні у бали (scores) попередньо обчислених фінансових показників. Банк отримав оцінку A/3.27. Загалом, у 2022 році місце банку в даному рейтингу постійно змінювалось, як в кращий бік, так і в гірший (табл. 1.7).

Таблиця 1.7

Показники фінансової надійності АТ «Укрсиббанк» за 2022 р.

	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
FinScore	A/3.07	A/3.15	A/3.09	A/3.27
Місце в рейтингу	7	2	4	3
Чисті активи, млн грн	83 848	88 845	97 016	108 766
Прибуток (збиток), млн грн	(118,63)	724	2 098	3 533
Депозити, млн грн	72 401	75 915	82 690	92 982
Кредити, млн грн	29 088	24 122	41 736	16 315

Джерело: систематизовано автором на основі [35].

З табл. 1.7 можна зробити висновки, що загальний рейтинг FinScore на кінець 2022 року зріс на 0,20 пунктів в порівнянні з першим кварталом. Місце в рейтингу було не стабільним: у першому кварталі «Укрсиббанк» зайняв сьоме місце, у другому кварталі – друге, у третьому кварталі місце банку знизилось на дві сходинки, а в останньому кварталі піднялось на одне місце. Такі показники, як чисті активи, прибуток та депозити банку стабільно зростали кожного кварталу. Натомість надані кредити мали мінливу тенденцію: у другому кварталі 2022 року даний показник знизився на 4 966 млн грн порівняно з першим

кварталом, у третьому кварталі він зріс на 17 614 млн грн в порівнянні з попереднім кварталом, а в останньому знову знизився на 25 421 млн грн, що є найнижчим результатом за чотири квартали 2022 року. Проте найважливішим чинником при визначенні надійності банку є загальна динаміка показника FinScore. АТ «Укрсиббанк» починаючи з третього кварталу 2019 року має оцінку А, не опускається нижче загального балу 2.93 та в цілому має тенденцію до збільшення. Це свідчить про низьку імовірність несприятливих фінансових наслідків та високу фінансову стійкість установи.

Висновки до розділу 1

Кредитними операціями є відношення між кредитором та позичальником щодо надання у тимчасове користування певної суми грошей, її повернення й оплати. Кредитні операції є найризикованішими серед всіх операцій банківських установ, але забезпечують одержання основного прибутку банку. При наданні кредитів, позикодавець та позичальник мають дотримуватися таких принципів кредитування, як цільовий характер, повернення, строковість, платність і забезпеченість кредиту.

Оцінка кредитоспроможності потенційних боржників є важливим етапом процесу кредитування, який базується на аналізі фінансового стану та кредитної історії клієнтів. У банківській практиці розподілення боржників проводиться на п'ять категорій: А (високий), Б (добрий), В (задовільний), Г (незадовільний) та Д (поганий). Класифікують позичальників з урахуванням таких критеріїв як фінансова діяльність, сума виплати, затримка платежу, коефіцієнти платоспроможності тощо. Окрім цього, важливим фактором є наявність застави, вартість та стан якої має оцінити кредитор. Визначення кредитоспроможності та встановлення класу боржника є необхідними етапами прийняття рішення про надання кредиту, яке впливає на дохідність та ризики банку.

Кредитний портфель банку є одним з ключових активів комерційної банківської установи, який створюється та регулюється за допомогою

внутрішньої політики банку. Якість кредитного портфеля оцінюється за допомогою спеціально розробленої системи фінансових показників, що включає п'ять груп показників: загальний показник якості кредитного портфеля, прибутковість кредитного портфеля банку, якість управління кредитним портфелем, політика ризиків та достатність банківських резервів для покриття збитків за кредитами. Використання цих показників дозволяє відстежувати ефективність кредитної політики та приймати своєчасні управлінські рішення для досягнення максимального результату.

Аналіз кредитних операцій банків є важливим етапом у визначенні ефективності діяльності банківської установи та факторів впливу на неї. Українське законодавство встановлює вимоги, які повинні дотримуватися банками, щоб забезпечити їх належну діяльність, включаючи нормативи капіталу, кредитного ризику, інвестування, ліквідності та інші. Загалом, банки України дотримуються більшості економічних нормативів, за винятком нормативу регулятивного капіталу у 2020 році. Значення нормативу достатності регулятивного капіталу, основного капіталу та кредитного ризику на одного контрагента постійно змінюються, але в цілому показники залишаються в межах нормативу. На фондовому ринку ситуація негативна, оскільки нормативи інвестування дуже низькі. На кінець 2022 року є банківська система України достатньо стабільна, особливо враховуючи несприятливе економічне середовище.

При аналізі кредитних операцій банків крім розрахунку економічних нормативів, використовують інші фінансові показники, такі як оцінка фінансового стану банку, динаміка кредитних вкладень, оборотність позик та погашення виданих кредитів. Одним з визначальних показників є обсяг непрацюючих кредитів (NPL), який впливає на дохідність банку та стан економіки загалом. Дослідження галузевої структури даних операцій дає можливість визначити прибуткові та збиткові види економічної діяльності, що дозволяє провести диверсифікацію кредитів за прибутковими сферами.

Досліджуваний банк «Укрсиббанк» працює на ринку України з 1990 року і за цей час показав себе як, сучасну та надійну фінансово-кредитну установу. Товариство надає різноманітні послуги для своїх клієнтів та активно розвиває чотири напрямки: боротьба з кліматичними змінами, підтримка молодого покоління, підтримка підприємців та розвиток місцевих екосистем.

Аналіз фінансових показників банку за 2020-2022 роки свідчить, що результати мають позитивну тенденцію. У 2021 році найбільший позитивний вплив мало збільшення чистого прибутку від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток та підвищення інших прибутків. У 2022 році такий вплив мали значне збільшення процентних доходів та забезпечення прибутку від переоцінки з іноземною валютою.

Ще одним підтвердженням надійності «Укрсиббанку» є численні нагороди за його стійкість та стабільність. Так, у 2023 році банк отримав нагороду найстабільнішого банку за підсумками FinAwards. Українське медіа NV та інвестиційна компанія Dragon Capital також присудили установі перше місце в рейтингу найстійкіших банків України. Цьому посприяли високий рівень стресостійкості, оцінка фінансових показників та лояльність вкладників.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ АТ «УКРСИББАНК» ТА ШЛЯХИ ЗРОСТАННЯ ЇХ ДОХОДНОСТІ

2.1. Аналіз фінансового стану банківської установи

Аналіз фінансового стану є надзвичайно важливим для ефективного функціонування будь-якої установи. По-перше, це дозволяє виявити потенційні проблеми, такі як недостатність капіталу, недостатня ліквідність, неплатоспроможність або надмірна витратність. Це допомагає уникнути фінансових криз, зберегти стабільність банку і запобігти можливим серйозним проблемам у майбутньому.

По-друге, аналіз фінансового стану дозволяє оцінити різні види ризиків, з якими стикається банк, включаючи кредитний ризик, ринковий ризик, процентний ризик та інші. Це допомагає суб'єкту управляти ризиками, розробляти відповідну стратегію та політику для їх мінімізації й забезпечення стабільності.

По-третє, даний аналіз є важливим елементом звітування перед акціонерами, інвесторами та регуляторами. Він допомагає показати стабільність, рентабельність та надійність банку, що є важливим для залучення нових інвесторів, підтримки довіри та фінансової стійкості кредитної установи.

Існує безліч методів оцінки фінансового стану суб'єкту господарювання, серед яких:

– горизонтальний аналіз та вертикальний аналіз. Перший полягає у визначенні змін динаміки різних показників, таких як активи, доходи, оборотність власного капіталу тощо. Цей вид аналізу включає розрахунок абсолютних та відносних змін, які виражаються у відсотках зростання або зменшення. Другий полягає в дослідженні структури та складу фінансових показників банку за певний період. При вертикальному аналізі використовується

процентне співвідношення – визначається частка кожного елемента у загальній сумі або базовому показнику;

– аналіз коефіцієнтів включає розрахунок багатьох показників, що відображають різні аспекти діяльності банку, такі як платоспроможність, рентабельність, ділова активність та інші;

– порівняльний аналіз проводиться, щоб порівняти показники одного банку з банками-конкурентами. При цьому досліджуються такі показники, як середні значення за видом економічної діяльності, показники структурних підрозділів банківської установи, що допомагає визначити проблеми досліджуваного банку і причини успіху інших суб'єктів [36, с. 100].

Для початку проведемо горизонтальний та вертикальний аналіз балансу банку за останні три роки (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Горизонтальний та вертикальний аналіз балансу АТ «Укрсиббанк» за 2020-2022 рр.

Показники	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення, +/-	
	Сума, тис. грн	Структура, %	Сума, тис. грн	Структура, %	Сума, тис. грн	Структура, %	2021 до 2020	2022 до 2021
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Актив банку								
Готівка	3 559 826	4,92	2 723 482	3,49	2 695 862	2,49	-836 344	-27 620
Кошти обов'язкових резервів банку в НБУ і короткострокові розміщення в НБУ	3 042 109	4,21	3 227 053	4,14	5 282 421	4,87	184 944	2 055 368
Кошти в інших фін установах	23 502 763	32,50	24 132 634	30,93	34 819 746	32,11	629 871	10 687 112
Похідні фін активи	3 398	0,00	4 924	0,01	0	0,00	1 526	-4 924
Кредити та заборгованість клієнтів	21 067 038	29,13	28 459 815	36,47	14 746 900	13,60	7 392 777	-13 712 915
Цінні папери та інвестиції у дочірні підприємства	18 310 054	25,32	16 694 719	21,39	45 696 598	42,13	-1 615 335	29 001 879
Основні засоби	1 266 475	1,75	1 345 633	1,72	1 325 473	1,22	79 158	-20 160

Закінчення табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Інвестиційна нерухомість	4	0,00	4	0,00	0	0,00	0	-4
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	527 869	0,73	527 676	0,68	729 097	0,67	-193	201 421
Поточні податкові активи	231 930	0,32	0	0,00	0	0,00	-231 930	0
Відстрочені податкові активи	97 539	0,13	115 556	0,15	110 380	0,10	18 017	-5 176
Активи із права користування	268 557	0,37	192 993	0,25	150 760	0,14	-75 564	-42 233
Інші активи	438 414	0,61	610 684	0,78	2 897 836	2,67	172 270	2 287 152
Загальна сума активів	72 315 976	100	78 035 173	100	108 455 073	100	5 719 197	30 419 900
Пасив банку								
Заборгованість перед іншими фін установами	2 947	0,00	2 288	0,00	1 784	0,00	-659	-504
Похідні фін зобов'язання	4 587	0,01	12 040	0,02	1 603	0,00	7 453	-10 437
Кошти клієнтів	63 102 454	87,26	66 984 784	85,84	93 699 822	86,40	3 882 330	26 715 038
Орендні зобов'язання	248 771	0,34	183 637	0,24	145 078	0,13	-65 134	-38 559
Інші зобов'язання	866 283	1,20	1 193 345	1,53	1 214 702	1,12	327 062	21 357
Поточні податкові зобов'язання	0	0,00	113 659	0,15	287 981	0,27	113 659	174 322
Статутний капітал	5 069 262	7,01	5 069 262	6,50	5 069 262	4,67	0	0
Емісійний дохід	811 229	1,12	811 229	1,04	811 229	0,75	0	0
Нерозподілений прибуток	2 210 443	3,06	3 664 929	4,70	7 223 612	6,66	1 454 486	3 558 683
Усього зобов'язань та власного капіталу	72 315 976	100	78 035 173	100	108 455 073	100	5 719 197	30 419 900

Джерело: складено автором на основі [28].

З табл. 2.1 можна зробити висновок, що з кожним роком загальна сума активів збільшується. Так у 2021 році порівнюючи з 2020 роком їх сума зросла на 5 719 197 тис. грн, а в 2022 році на 30 419 900 тис. грн. При цьому сума готівки кожного року зменшувалась: у 2021 році на 836 344 тис. грн, а потім ще на 27 620 тис. грн. Кошти обов'язкових резервів банку в НБУ і короткострокові розміщення

в НБУ навпаки мали тенденцію до збільшення: спочатку на 184 944 тис. грн, а у 2022 році на 2 055 368 тис. грн.

Кошти в інших фінансових установах також кожного року росли: спочатку на 629 871 тис. грн, а потім ще на 10 687 112 тис. грн. Похідні фінансові активи та основні засоби у 2021 році трохи зросли на 1 526 тис. грн та на 79 158 тис. грн, але у 2022 році похідні фінансові активи дорівнювали нулю, а основні засоби знизилися на 20 160 тис. грн. Кредити та заборгованість клієнтів значно збільшились на 7 392 777 тис. грн у 2021 році в порівнянні з 2020 роком, проте в наступному році знизилися на 13 712 915 тис. грн. Цінні папери та інвестиції у дочірні підприємства мали обернену тенденцію, так само як і нематеріальні активи за винятком гудвілу: у 2021 р. вони скоротились на 1 615 335 тис. грн та 193 тис. грн відповідно, а в 2022 р. зросли на 29 001 879 тис. грн та на 201 421 тис. грн відповідно.

Відстрочені податкові активи спочатку збільшились на 18 017 тис. грн, а потім зменшились на 5 176 тис. грн. Активи з права користування постійно знижувалися: на 75 564 тис. грн у 2021 році в порівнянні з 2020 роком, а потім ще на 42 233 тис. грн. Інші активи навпаки кожного року зростали: спочатку на 172 270 тис. грн, а в 2022 році ще на 2 287 152 тис. грн.

Так як кредитні операції займають найбільшу частку серед активів банку, це вказує на збільшення прибутків банку. Також за коливаннями в таких активах, як цінні папери та інвестиції, основні засоби та нематеріальні активи, можна зробити висновки, що АТ «Укрсиббанк» змінював стратегію управління активами банку та його інвестиційні рішення. Зменшення суми готівки можуть вказувати на коливання в грошовому потоку банку або на зміни в стратегії управління готівкою. Постійне зростання коштів в інших фінансових установах може вказувати на стратегічні інвестиції банку або залучення додаткових джерел фінансування. В свою чергу, зріст у коштах обов'язкових резервів та короткострокових розміщеннях в НБУ свідчать про реакцію банку на зміни регуляторної політики та на ризики в економіці.

Щодо пасивів АТ «Укрсиббанк», то усього сума зобов'язань та капіталу за проаналізований період зростали: спочатку на 5 719 197 тис. грн, а потім ще на 30 419 900 тис. грн. Це відбулося в більшій мірі завдяки таких складових як кошти клієнтів та нерозподілений прибуток: у 2021 році на 3 882 330 тис. грн та 1 454 486 тис. грн відповідно, а в 2022 році ще на 26 715 038 тис. грн та 3 558 683 тис. грн відповідно. Таке зростання може свідчити про збільшення довіри клієнтів до банку та його прибутковості. Заборгованість перед іншими фінансовими установами зменшилась спочатку на 659 тис. грн, а потім ще на 504 тис. грн, що може вказувати на поліпшення фінансових взаємин з іншими установами або ефективне управління кредитними ризиками.

Похідні фінансові зобов'язання у 2021 році зросли на 7 453 тис. грн, але у наступному році зменшились на 10 437 тис. грн. Інші зобов'язання та поточні податкові зобов'язання кожного року зростали: у 2021 році на 327 062 тис. грн та 113 659 тис. грн відповідно, а в 2022 році на 21 357 тис. грн та 174 322 тис. грн відповідно. Орендні зобов'язання мали протилежну тенденцію: спочатку вони зменшились на 65 134 тис. грн, а потім ще на 38 559 тис. грн. Статутний капітал та емісійний дохід з 2020 по 2022 роки не змінювались, що свідчить про відсутність змін в структурі фінансування капіталу.

На рис. 2.1 та рис. 2.2 зобразимо найбільш вагомні показники в структурі балансу АТ «Укрсиббанк».

З рис. 2.1 можна зробити висновки, що розподіл питоми ваги за показниками змінюється кожного року. У 2020 р. найбільшу частину в структурі активів займали кошти в інших фінансових установах (32,5%), у 2021 році кредити та заборгованість клієнтів (36,47%), а у 2022 році цінні папери та інвестиції у дочірні підприємства (42,13%). Такі коливання можуть вказувати на недостатню стратегічну стабільність або недостатню увагу до довгострокового планування. З іншого боку, зважаючи на нестабільну політичну та економічну ситуацію в країні така динаміка може свідчити про реакцію банку на зміни в ринкових умовах і стратегічні призначення.

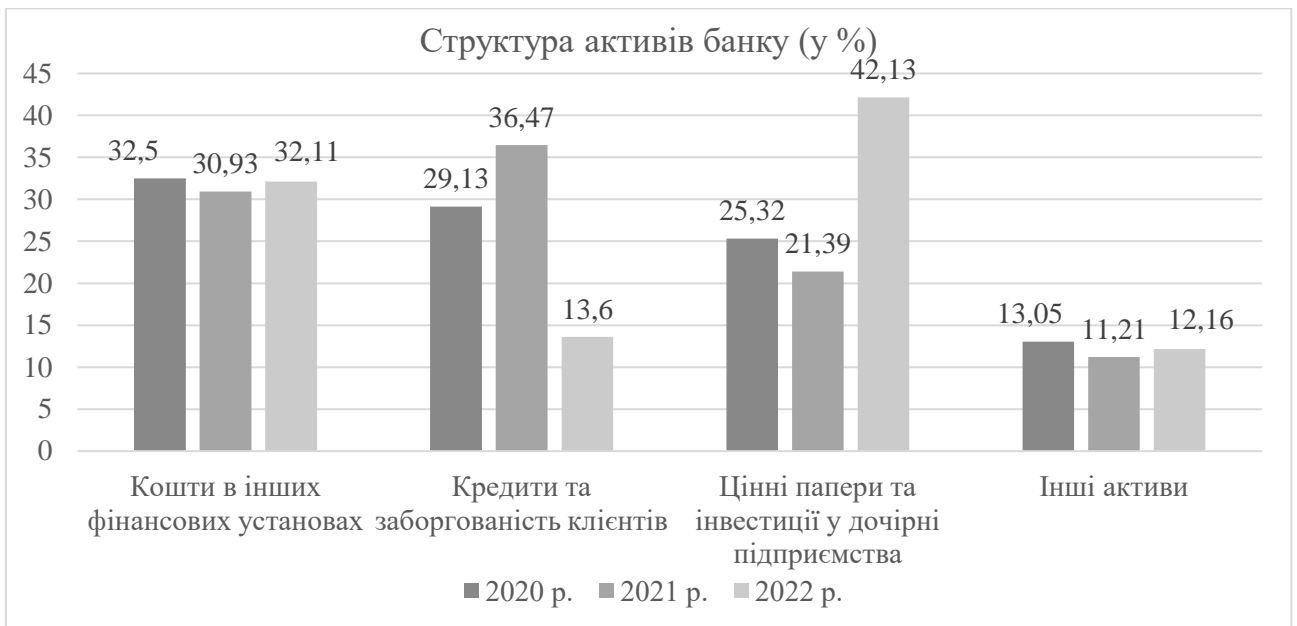

Рис. 2.1 – Структура активів АТ «Укрсиббанк» за 2020-2022 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [28].

Одним з методів максимізації доходів та зниження ризиків, «Укрсиббанк» може перерозподіляти свої активи, таким чином відповідаючи на нові можливості або виклики.

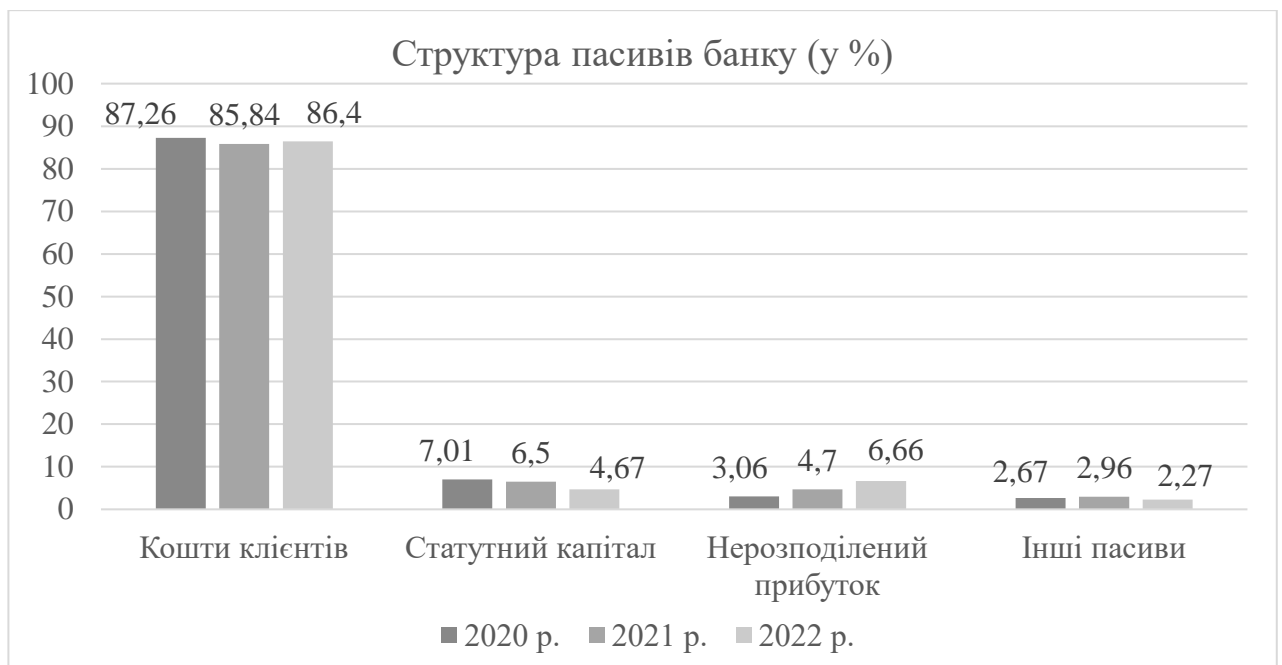

Рис. 2.2 – Структура пасивів АТ «Укрсиббанк» за 2020-2022 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [28].

З даних на рис. 2.2 видно, що за проаналізований період найбільша питома вага в структурі пасивів припадає на кошти клієнтів. У 2021 році в порівнянні з 2020 роком частка даного показника знизилась на 1,42 п. п., а в 2022 році зросла на 0,56 п. п. Це свідчить про збільшення довіри клієнтів до банку і збільшення обсягу залучених коштів, що є позитивним сигналом, оскільки залучення коштів клієнтів є важливим джерелом ресурсів для банку. Статутний капітал у 2020 та 2021 роках займав друге місце в розподілі структури пасивів (7,01 % та 6,5 % відповідно). Але у 2022 році даний показник скоротився на 1,83 п. п. і зайняв третє місце, поступившись нерозподіленому прибутку. Нерозподілений прибуток мав тенденцію до зросту і у 2022 році займав 6,66 % в структурі пасивів «Укрсиббанку». Незмінність суми статутного капіталу і одночасне зростання нерозподіленого прибутку та зайняття ним значної частки у структурі пасивів може вказувати на покращення фінансової стійкості банку та його здатність генерувати прибуток. Це позитивний сигнал для інвесторів і акціонерів, оскільки нерозподілений прибуток може бути використаний для подальшого розвитку банку або виплати дивідендів.

Горизонтальний аналіз дозволяє визначити тенденції та зміни у фінансовому стані банку протягом певного періоду, а також виявити конкретні сфери діяльності банку, де виникають проблеми або де спостерігаються негативні зміни. Це дозволяє керівництву банку зосередитись на цих проблемах і прийняти необхідні заходи для їх вирішення. Але горизонтальний аналіз не надає детальну інформацію про окремі складові фінансового стану банку, він фокусується на загальних змінах, але не розкриває причини цих змін і не дає детального розуміння структури фінансового стану.

В свою чергу вертикальний аналіз надає інформацію про структуру активів і пасивів банку, але не дозволяє зрозуміти причини змін у фінансовому стані. Він не вказує на причини зростання або зниження показників та не допомагає виявити проблемні аспекти в управлінні банком. Також вертикальний аналіз не враховує вплив інфляції та коливань валютних курсів на фінансовий стан банку. Це може призвести до недооцінки або переключення реального фінансового

положення банку, особливо якщо банк має значний обсяг операцій з іноземною валютою. Саме тому необхідно використовувати горизонтальний та вертикальний аналіз разом з іншими методами.

В табл. 2.2 наведено розрахунок показників фінансового стану АТ «Укрсиббанк» за методом коефіцієнтів. Даний метод є відносно простим у використанні та розумінні. Він не вимагає складних обчислень або великої кількості додаткової інформації. Коефіцієнти можна обчислити на основі доступних фінансових звітів банку. При цьому банки можуть порівнювати свої фінансові показники з іншими установами, що допомагає виявити сильні та слабкі сторони банку, встановити цілі та виробити стратегію.

Таблиця 2.2

Аналіз фінансового стану за методом коефіцієнтів АТ «Укрсиббанк» з 2020 по 2022 рр.

Показник	Нормативне значення	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Коефіцієнти ліквідності				
Загальна ліквідність	Від 1 до 2	1,11	1,12	1,10
Термінова ліквідність	Від 0,6 до 1	0,81	0,87	0,61
Абсолютна ліквідність	Від 0,2 до 0,6	0,43	0,40	0,45
Коефіцієнти фінансової стійкості				
Фінансової автономії	$\geq 0,5$	0,11	0,12	0,12
Концентрації позикового капіталу	$< 0,5$	0,89	0,88	0,88
Маневреності власного капіталу	> 0	0,68	0,71	0,60
Фінансової стабільності	≥ 1	1,13	1,14	1,14
Коефіцієнти ефективності діяльності				
Рентабельність діяльності за витратами	$> 0,2$	1,07	1,14	1,82
Рентабельність банківських активів	$> 0,01$	0,02	0,02	0,03
Рентабельність капіталу	$> 0,15$	0,16	0,15	0,27

Джерело: розраховано автором на основі [28].

З даних в табл. 2.2 маємо: АТ «Укрсиббанк» є абсолютно ліквідним в період з 2020 по 2022 роки. Загальна ліквідність протягом у 2021 році зросла на

0,01 п. п. в порівнянні з 2020 роком, а в 2022 році знизилась на 0,02 п. п. Термінова ліквідність мала таку ж тенденцію: спочатку збільшилась на 0,06 п. п., а потім зменшилась на 0,26 п. п., проте показник все ще знаходиться в межах норми. Абсолютна ліквідність мала незначні коливання: у 2021 р. зменшилась на 0,03 п. п., а в наступному році зросла на 0,05 п. п. Дані показники свідчать про достатність оборотних активів підприємства для погашення своїх поточних боргів.

Досліджуючи коефіцієнти фінансової стійкості, бачимо, що коефіцієнт фінансової автономії нижче нормативу і у 2020 році він дорівнює 0,11 п. п., тоді як у 2021 році він зріс на 0,01 п. п. та залишився на тому ж рівні у 2022 р.

Показник концентрації позикового капіталу у 2020 р. вище нормативної межі на 0,39 п. п., у 2021 р. – на 0,38 п. п. та у 2022 р. – на 0,38 п. п. також. Це свідчить про значну залежність «Укрсиббанку» від позикових ресурсів та про неможливість банку залишатися платоспроможним в довгостроковому періоді. Проте банківська установа притримується нормативів маневреності власного капіталу та фінансової стійкості. Так, коефіцієнт маневреності власного капіталу має позитивну динаміку: у 2021 році він зріс на 0,03 п. п. в порівнянні з минулим роком, але в 2022 році зменшився на 0,11 п. п. Коефіцієнт фінансової стабільності у 2021 р. збільшився на 0,01 п. п., а у 2022 р. залишився незмінним. Це вказує на достатню суму власного капіталу, який дозволяє банку залишатися фінансово стабільним.

Щодо показників ефективності діяльності (рентабельність діяльності за витратами, рентабельність банківських активів, рентабельність капіталу), то спостерігається дотримання норм та позитивна динаміка. Так, коефіцієнт рентабельності діяльності за витратами з кожним роком зростає: спочатку на 0,07 п. п., а потім ще на 0,68 п. п. Показник рентабельності банківських активів у 2020 і 2021 роках становив 0,02, а у 2022 незначно зріс на 0,01 п. п. Показник рентабельності капіталу у 2021 році знизився до нормативного мінімуму, але у 2022 році зріс на 0,12 п.п. Це означає, що АТ «Укрсиббанк» почав продуктивно використовувати власний капітал.

Серед недоліків методу коефіцієнтів:

- спрощеність – коефіцієнти можуть не враховувати всі нюанси фінансового стану банку, що може спотворити оцінку його дійсної ситуації;
- залежність від точності даних – результати коефіцієнтів можуть бути спотворені, якщо фінансові звіти банку не містять точних та достовірних даних, а помилки або неправильність введення даних можуть призвести до недостовірних результатів;
- відсутність контексту – показники надають лише числові значення та не враховують контекст, в якому діє банк. Наприклад, підвищений коефіцієнт рентабельності може свідчити про ефективність, але не враховує ризики, з якими зіткнувся банк.

Наступним проаналізуємо економічні нормативи АТ «Укрсиббанк» за 2020-2022 роки (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Аналіз економічних нормативів АТ «Укрсиббанк» за 2020-2022 роки

Економічні нормативи	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення, +/-	
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Н1 (≥ 200 млн грн)	7 245 446	8 910 845	12 735 303	1 665 399	3 824 458
Н2 ($\geq 10\%$)	24,48	20,26	41,55	-4,21	21,28
Н3 ($\geq 7\%$)	21,10	17,18	28,72	-3,92	11,55
Н7 ($\leq 25\%$)	19,99	18,60	10,21	-1,39	-8,39
Н8 (≤ 8 -кратного розміру Н1)	233,45	214,64	21,66	-18,81	-192,98
Н9 ($\leq 25\%$)	12,33	11,72	3,44	-0,60	-8,28
Н11 ($\leq 15\%$)	0,02	0,02	0,00	0,00	-0,02
Н12 ($\leq 60\%$)	0,03	0,03	0,00	0,00	-0,03
Л13-1 ($\leq 5\%$)	6,05	4,44	2,16	-1,62	-2,27
Л13-2 ($\leq 5\%$)	0,05	0,02	1,20	-0,04	1,19
LCR _{ВВ} ($\geq 100\%$)	249,90	253,70	307,63	3,80	53,93
LCR _{іВ} ($\geq 100\%$)	161,61	220,27	286,72	58,67	66,45

Джерело: розраховано автором на основі [20].

З табл. 2.3 можна зробити висновки, що банк дотримується всіх економічних нормативів, окрім нормативу ризику загальної довгої відкритої валютної позиції (Л13-1) – у 2020 році цей показник перевищує норматив на 1,05 відсотків. Проте в наступному році він зменшився на 1,62 %, а в 2022 році ще на 2,28 % і знаходиться в межах норми. Щодо нормативу ризику загальної короткої відкритої валютної позиції (Л13-2), то у 2021 році в порівнянні з 2020 роком даний показник зменшився на 0,03 п. п., а в 2022 році зріс на 1,18 п. п.

Н1 (регулятивний капітал банку) має тенденцію до росту: спочатку збільшився на 1 665 399 млн грн, а потім ще на 3 824 458 млн грн. В свою чергу Н2 - норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу та Н3 - норматив достатності основного капіталу, у 2021 році зменшилися на 4,21 % та 3,92 % відповідно, а у 2022 році значно зросли на 21,28 % та на 11,55 % відповідно.

Норматив Н7 за проаналізований період зменшувався спочатку на 1,39 відсотків, а потім ще на 8,39 відсотків, що є позитивною тенденцією. Н8 у 2021 році скоротився на 18,81 %, а в 2022 році ще на 192,98 %, що пояснюється збільшенням регулятивного капіталу банку. Н9 спочатку зменшився на 0,60 п. п., а в наступному році ще на 8,28 п. п.

Нормативи інвестування (Н11 та Н12) у 2021 році не зазнали змін, що вказувало на стабільну політику інвестування. Але у 2022 році ці показники дорівнювали нулю, що свідчить про зміни в інвестуванні банком. Нормативи покриття ліквідністю за всіма валютами та в іноземній валюті (LCR_{вв} та LCR_{ів}) у 2021 році LCR_{вв} зріс всього на 3,80 %, а LCR_{ів} – на 58,67 %. В наступному році ці показники збільшилися ще на 53,93 % та на 66,45 % відповідно.

Проведений аналіз свідчить, що АТ «Укрсиббанк» протягом 2020-2022 рр. було платоспроможною та фінансово стабільною установою. Це вказує на можливість банку виконувати свої зобов'язання вчасно та в повному обсязі, не зупиняючи при цьому свою діяльність. Значна залежність банку від позикових ресурсів пояснюється специфікою роботи фінансово-кредитних установ, адже їх основний вид діяльності – це надання кредитів та залучення депозитних коштів

клієнтів. Кожного року «Укрсиббанк» показує позитивні фінансові результати, збільшує довіру клієнтів, покращує методи підходу до визначення кредитоспроможності позичальників, задля мінімізації ризиків. Загалом, стан банку оцінюється як фінансово стійкий.

2.2. Аналіз структури і динаміки кредитного портфеля банку

Аналіз кредитного портфеля є важливим інструментом для банків з наступних причин:

1. Оцінка кредитного ризику. Аналіз кредитного портфеля допомагає банкам оцінити ризик, пов'язаний з їх кредитними операціями. Він дозволяє виявляти кредити зі зростаючим ризиком неплатоспроможності, порушеннями умов кредитного договору або заборгованістю. Завдяки цьому банки можуть своєчасно приймати відповідні заходи для зменшення ризиків та запобігання можливим втратам.

2. Управління ресурсами. Даний аналіз допомагає банківським установам визначати потреби в ресурсах для фінансування кредитів. Він дозволяє встановлювати оптимальну структуру джерел фінансування та розподіл ресурсів на різні види кредитних операцій.

3. Виявлення слабких місць в кредитному портфелі допомагає визначити сектори з високим ризиком, клієнтів з проблемною платоспроможністю або недостатню забезпеченість кредитів. Таким чином, банк може вжити заходів для поліпшення якості кредитного портфеля та зменшення можливих збитків.

4. Планування та стратегічне управління дозволяє визначати потенційні можливості для розвитку кредитного бізнесу, встановлювати цілі та стратегію, а також виявляти обмеження та ризики, пов'язані з кредитними операціями.

Проте при аналізі кредитного портфеля виникають певні проблеми. Одною з них є недостатня якість даних, тобто дані можуть бути неповними або недостовірними. Також деякі дані мають обмежений доступ, що ускладнює процес оцінки ризику та виявлення проблемних активів. Аналіз кредитного

портфеля може включати в себе складні моделі та методи оцінки ризику. Це вимагає високої експертизи та ресурсів для їх розробки та застосування.

Задля вирішення таких проблем потрібно вдосконалювати системи збору та зберігання даних, використовувати автоматизовані системи, щоб забезпечити точність та повноту інформації. Задля забезпечення доступності даних та обміну інформацією, банки можуть співпрацювати з іншими фінансовими установами. Також банки повинні постійно розвивати та вдосконалювати аналітичні моделі для оцінки кредитного ризику та виявлення проблемних активів. Це може включати використання статистичних методів, машинного навчання та штучного інтелекту. Важливо забезпечувати ефективне управління ризиками, розвиваючи механізми контролю, розробляючи політику ризик-менеджменту та проводячи регулярний моніторинг кредитного портфелю банку. В результаті установа зможе мінімізувати можливі негативні наслідки від проблемних активів.

На основі фінансової звітності установи проведемо аналіз кредитних операцій АТ «Укрсиббанк» за 2020-2022 роки. В табл. 2.4 подано обсяги надання кредитів клієнтам та іншим банкам.

Таблиця 2.4

Аналіз кредитів та авансів АТ «Укрсиббанк», наданих клієнтам та іншим банкам за 2020 - 2022 рр.

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2021/2020		Відхилення 2022/2021	
	тис. грн	тис. грн	тис. грн	тис. грн	%	тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7	8
Кредити та аванси юридичним особам та ФОП	16 574 811	22 233 049	13 805 460	5 658 238	1,34	-8 427 589	-37,91
Кредити та аванси фізичним особам	6 469 606	7 145 220	5 027 168	675 614	1,10	-2 118 052	-29,64
Мінус резерв на покриття очікуваних кредитних збитків	(1 977 379)	(918 454)	(4 085 728)	-1 058 925	-0,46	3 167 274	344,85

Закінчення табл. 2.4

1	2	3	4	5	6	7	8
Усього кредитів та авансів клієнтам, мінус резерв на покриття очікуваних кредитних збитків	21 067 038	28 459 815	14 746 900	7 392 777	1,35	-13 712 915	-48,18
Строкові кредити, надані іншим банкам	11 504 459	13 609 754	379 899	2 105 295	1,18	-13 229 855	-97,21
Мінус резерв на покриття очікуваних кредитних збитків	(1 013)	(327)	-1	686	0,32	326	-99,69
Усього кредитів та авансів банкам	11 503 446	13 609 427	379 898	2 105 981	1,18	-13 229 529	-97,21

Джерело: розраховано автором на основі [28].

Як видно з даних табл. 2.4, у 2021 році відбулося відновлення кредитної активності банку після кризи, або фінансова ситуація юридичних осіб та ФОП покращилась, на що вказує значний зріст даного показника на 5 658 238 тис. грн. Проте у 2022 році ситуація значно погіршилась і сума кредитів та авансів юридичним особам та ФОП знизилась на 8 427 589 тис. грн (або на 37,91 %). Кредити та аванси фізичним особам за проаналізовані роки мають таку ж тенденцію: у 2021 році даний показник зріс на 1,10, а в наступному році скоротився на 2 118 052 тис. грн. Витрати на резерви на покриття очікуваних кредитних збитків також спочатку зменшилися на 0,46 % (або на 1 058 925 тис. грн), а потім збільшилися на 344,85 % (або 3 167 274 тис. грн). Це свідчить про збільшення ризику неповернення кредитів, можливе погіршення якості кредитного портфеля банку спричинене наслідками повномасштабного вторгнення рф.

Строкові кредити, надані іншим банкам у 2021 р. вони зросли на 1,18 відсотків, але в 2022 році цей показник скоротився на 97,21 %. Резерви на покриття очікуваних кредитних збитків спочатку знизилися на 686 тис. грн, а в наступному році ще на 326 тис. грн.

Для подальшого покращення ситуації банк може зосередитись на поліпшенні процесів кредитування та встановленні більш ефективної кредитної політики з метою привернення нових клієнтів та збільшення кредитної активності. Також необхідно проводити ретельний аналіз кредитного портфеля та вживати заходів щодо відшкодування можливих кредитних збитків, таких як формування адекватних резервів та вимог до забезпечення.

Аналіз галузевої структури кредитного портфеля дає можливість визначити галузеву диверсифікацію кредитів і виявити надмірну концентрацію кредитних операцій в одному сегменті. Результати такого аналізу дають змогу визначити допустимі для банку межі кредитних вкладень у певні галузі економіки, тобто встановити ліміти з метою контролю за рівнем кредитного ризику (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Розподіл кредитного портфеля за галузями економіки АТ «Укрсиббанк» за 2020-2022 рр.

Показник	2020 рік, тис. грн	2021 рік, тис. грн	2022 рік, тис. грн	Темп приросту, %	
				2021 до 2020	2022 до 2021
Комерційна діяльність і торгівля	10 413 774	13 333 673	4 998 152	28,04	-62,51
Фізичні особи	6 469 606	7 145 220	5 027 168	10,44	-29,64
Промислове виробництво	2 571 228	4 426 803	4 438 026	72,17	0,25
Телекомунікації	1 710 352	1 726 337	1 905 579	0,93	10,38
Сільське господарство та харчова промисловість	959 391	1 463 832	2 094 736	52,58	43,10
Фінансові послуги	271 457	874 429	89 492	222,12	-89,77
Транспорт і послуги зв'язку	487 771	254 121	117 291	-47,90	-53,84
Інше	160 838	153 854	162 184	-4,34	5,41
Усього кредитів та авансів клієнтам, до вирахування резерву на покриття очікуваних кредитних збитків	23 044 417	29 378 269	18 832 628	27,49	-35,90

Джерело: розраховано автором на основі [28].

З табл. 2.5 можна зробити висновки, що розподіл кредитного портфеля «Укрсиббанк» за галузями економіки в період з 2020 по 2022 рр. не стабільний. Для прикладу, обсяг надання кредитів на комерційну діяльність та торгівлю у 2021 зріс на 2 919 899 тис. грн, але у 2022 році скоротився на 8 335 521 тис. грн. Така сама тенденція спостерігається в наданні кредитів фізичним особам: спочатку показник зріс на 10,44 %, а потім знизився на 29,64 %. Це може свідчити про труднощі в цих галузях та обмеження доступу до фінансування. На противагу, обсяг надання кредитів промисловому виробництву та телекомунікаціям з кожним роком зростає: у 2021 році в порівнянні з 2020 роком на 72,17 відсотків та 0,93 відсотки відповідно, а в 2022 році ще на 0,25% та 10,38% відповідно. Це вказує на активність банку у розширенні кредитного портфеля в цих сферах.

Сільське господарство та харчова промисловість за проаналізований період збільшують обсяг кредитів. Так, у 2021 р. сума зросла на 504 441 тис. грн, а потім ще на 630 904 тис. грн, що також свідчить про підтримку розвитку цієї галузі. На фінансові послуги спочатку збільшили видачу кредитів на 222,12 %, проте в наступному році скоротили на 89,77 %. Кредити на транспорт і послуги зв'язку з кожним роком скорочуються: у 2021 році порівнюючи з 2020 роком на 47,90 відсотків, а в 2022 році ще на 53,84 проценти. Надання кредитів іншим галузям економіки у 2021 р. скоротилося на 4,34 %, але у наступному році зросло на 5,41 %.

На такі результати могли вплинути економічні та ринкові фактори. Таким чином, аналіз розподілу кредитного портфелю АТ «Укрсиббанк» за галузями економіки свідчить про нерівномірне розподілення ризиків та залежність від конкретних секторів. В такому випадку це може призвести до концентрації ризиків: якщо сектор економіки починає погіршуватися, це може призвести до зростання кількості неплатоспроможних позичальників та зростання рівня дефолту в кредитному портфелі банку.

На основі табл. 2.5 розглянемо предметно структуру розподілу кредитів клієнтам банку за галузями економіки за 2020-2022 рр. (рис. 2.3):

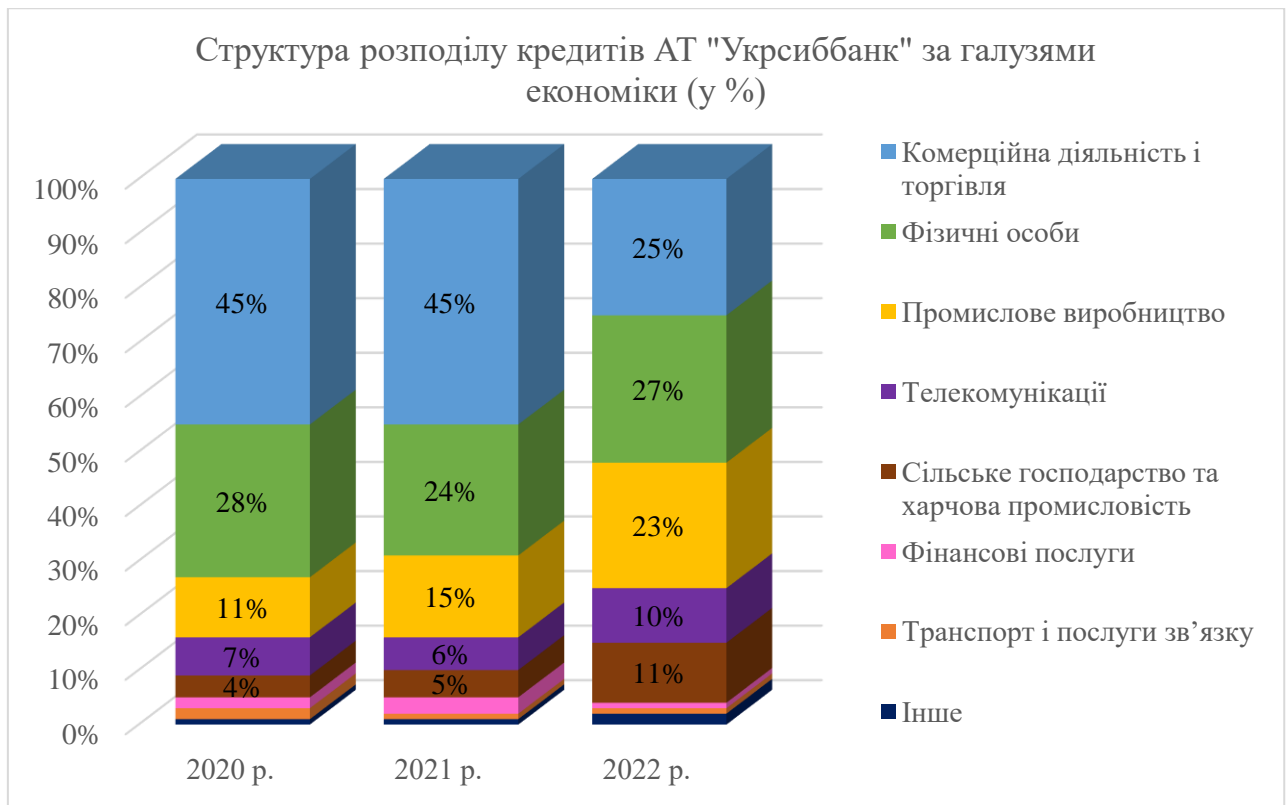

Рис. 2.3 – Структура розподілу кредитів клієнтам банку за галузями економіки АТ «Укрсиббанк» за 2020-2022 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [28].

Виходячи з розрахованих даних, можна зробити висновок, що найбільша частка виданих кредитів за 2020 та 2021 роки припадає на комерційну діяльність і торгівлю (45% і 45% відповідно). Така підтримка може бути пов'язана з великою кількістю підприємств у цих галузях та їхніми потребами у фінансуванні для розвитку та розширення. На другому місці – кредити, видані фізичним особам – 28% у 2020 році та 24% у 2021 році. Це вказує на популярність споживчого кредитування серед населення та підтримку особистих фінансових потреб клієнтів банку. Найменшу питому вагу займають кредити на транспорт і послуги зв'язку, а також інші кредити, що може бути пов'язано зі специфічними ризиками, пов'язаними з цими галузями, або обмеженим попитом на фінансування в цих секторах. У 2022 році розподіл кредитування за галузями економіки змінився: перше місце посіли фізичні особи (27%), друге комерційна діяльність і торгівля (25%), третє – промислове виробництво (23%). Як бачимо,

ці три галузі займають більшу частину в розподілі кредитів банком та мають не велику різницю в показниках. Виходячи з цього, можна стверджувати, що у 2022 році АТ «Укрсиббанк» змінив структуру розподілу надання кредитів клієнтам за галузями економіки, не концентруючи кредити в одній сфері, таким чином мінімізуючи ризики. Загалом, структура кредитного портфелю відображає стратегію банку та його підхід до розподілу ризиків та фінансування в різних галузях економіки.

Проаналізуємо кредитний портфель АТ «Укрсиббанк» за станом кредитів, наданих клієнтам (табл. 2.6). Результати аналізу дозволяють зробити висновки стосовно рівня ризику та прибутковості кредитного портфеля банку та розробити заходи для покращення фінансово-економічного стану фінансово-кредитної установи.

Таблиця 2.6

Аналіз кредитного портфеля АТ «Укрсиббанк» за станом кредитів, наданих клієнтам за 2020-2022 рр.

Роки	Тис. грн					
	Не прострочені	1–30 днів прострочення	31–60 днів прострочення	61–90 днів прострочення	Статус дефолту	Усього кредитів
2020 рік	5 508 184	132 036	54 153	39 990	1 602 823	7 337 186
2021 рік	8 783 647	94 892	27 419	18 797	194 663	9 119 418
2022 рік	515 941	61 888	2 453	2 449	184 153	766 884
Темп росту:						
- 2021/2020	3 275 463	-37 144	-26 734	-21 193	-1 408 160	1 782 232
- 2022/2021	-8 267 706	-33 004	-24 966	-16 348	-10 510	-8 352 534
Темп приросту:	У відсотках					
- 2021/2020	59,47	-28,13	-49,37	-53,00	-87,85	24,29
- 2022/2021	-94,13	-34,78	-91,05	-86,97	-5,40	-91,59

Джерело: розраховано автором на основі [28].

Провівши поглиблений аналіз кредитів, наданих клієнтам, очевидно, що у 2022 році ситуація з простроченими кредитами значно погіршилась. Якщо у 2021 р. в порівнянні з 2020 р. кількість не прострочених кредитів збільшилась на 2 275 463 тис. грн, то у 2022 р. їх кількість скоротилась на 8 267 706 тис. грн (або на 94,13 %). Це вказує на погіршення в управлінні кредитним портфелем банку, а саме на неефективне відстеження платоспроможності позичальників та підходи до уникнення ризику простроченості. Обсяг кредитів, що прострочені на 1-30 днів, з кожним роком зменшується, що є позитивним показником, адже свідчить про зменшення ризику простроченості відразу після надання кредиту. Це може бути наслідком покращеної системи кредитного моніторингу та вчасного втручання для уникнення проблемних ситуацій.

Прострочені кредити на 31-60 днів також зменшуються: спочатку – на 49,37 %, а потім ще на 91,05 %. У кредитів, що прострочені на 61-90 днів така сама динаміка: у 2021 році відбулось значне зменшення на 21 193 тис. грн, в наступному році – ще на 16 348 тис. грн. Це також може вказувати на ефективні заходи щодо врегулювання проблемних кредитів та зменшення ризиків простроченості.

Обсяг кредитів зі статусом дефолту у 2021 році зменшився на 87,85 %. Така ситуація може вказувати на те, що у 2021 році негативний вплив пандемії на клієнтів банку значно послабився, крім цього, АТ «Укрсиббанк» покращив процедуру оцінки кредитоспроможності та платоспроможності позичальника, що дозволяє мінімізувати ризики дефолту за кредитами. У 2022 році відбулося не значне зменшення даного показника на 5,40 %. Але зважаючи на загальний обсяг наданих кредитів, кредити зі статусом дефолту займають одну п'яту всієї суми, що вказує на наявність певних ризиків дефолту і необхідність подальшого удосконалення процедур оцінки кредитоспроможності та контролю за платежами, щоб зменшити ці ризики ще більше.

На останок проаналізуємо непрацюючі кредити АТ «Укрсиббанк», динаміку яких подано на рис. 2.4.

Рис. 2.4 – Динаміка непрацюючих кредитів та загального обсягу кредитного портфеля та АТ «Укрсиббанк» за 2020-2022 рр.

Джерело: розробка автора на основі [19].

З рис. 2.4 робимо висновок, що обсяг NPL за проаналізований період має хвилеподібну динаміку. У 2021 році в порівнянні з 2020 роком даний показник зменшився на 1 391 млн грн, але у 2022 зріс на 2 608 млн грн. Це негативний сигнал, що свідчить про збільшення ризиків та імовірність отримання кредитних збитків. При цьому загальний обсяг кредитного портфеля у 2022 році зменшився більше ніж вдвічі (на 23 211 млн грн), хоча у 2021 році в порівнянні з 2020 роком зріс на 9 290 млн грн. Це вказує на те, що у 2022 році банк постраждав від економічної кризи на фоні воєнного стану і тому не надає нові кредити та не може розширити свою діяльність. Саме через це частка непрацюючих кредитів в обсязі кредитного портфеля в минулому році значно зросла – на 13,7 % (у 2021 році NPL скоротився на 4,3 %). Проте забезпечення належної роботи банківської установи, надання кредитів клієнтам та отримання прибутку вказує на ефективність управління проблемними активами.

Наостанок проведемо оцінку якості кредитних операцій «Укрсиббанку» в період з 2020 по 2022 роки (табл. 2.7).

**Оцінка ризику та доходності кредитних операцій АТ «Укрсиббанк»
за 2020-2022 рр.**

Показник	Роки			Відхилення, +/-	
	2020	2021	2022	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Покриття кредитного портфеля власним капіталом	0,23	0,22	0,63	-0,02	0,41
Покриття резервами кредитного портфеля	0,06	0,02	0,20	-0,04	0,18
Частка непрацюючих кредитів (NPL)	0,05	0,01	0,15	-0,04	0,14
Доходність кредитних операцій	0,09	0,08	0,42	-0,01	0,34
Частка процентних доходів у загальній сумі доходів банку	0,59	0,60	0,73	0,01	0,13
Співвідношення процентних доходів і процентних витрат	4,97	11,72	28,19	6,76	16,46
Прибутковість кредитних операцій	0,09	0,08	0,42	-0,01	0,34

Джерело: розраховано автором на основі [19; 28].

Отже, з даних табл. 2.7 відомо, що у 2022 році, незважаючи на виклики з якими стикнулася банківська система України, всі показники якості кредитного портфеля мали позитивну тенденцію, окрім частки непрацюючих кредитів, яка також зросла, що є негативним показником. Такі результати вказують на покращення фінансової стійкості, ефективності та прибутковості банку, що може свідчити про розумну стратегію управління ризиками та підвищення якості кредитного портфеля, а також може відображати зміни в стратегії діяльності банку або зовнішніх ринкових факторів.

Для уникнення негативних наслідків, банк повинен удосконалювати свою стратегію управління кредитним ризиком, забезпечувати ефективну платіжну дисципліну клієнтів, покращувати моніторинг та оцінку кредитоспроможності

позичальників, а також вживати заходи щодо відновлення та реконструкції непрацюючих кредитів.

2.3. Шляхи зростання доходності кредитних операцій АТ «Укрсиббанк»

Для кожного суб'єкту господарювання важливо отримувати прибуток та розвивати свою діяльність. Банк не є виключенням. Окрім цього, банківські установи є важливими учасниками економічної системи будь-якої країни. Саме тому, важливо постійно проводити моніторинг та аналіз діяльності та впроваджувати різні шляхи покращення доходності цих суб'єктів.

З попередніх розділів було визначено, що «Укрсиббанк» є абсолютно ліквідним та платоспроможним суб'єктом господарювання. Доходи досліджуваного банку значно перевищують витрати та забезпечують постійний ріст прибутку кожного року. Також встановлено, що АТ «Укрсиббанк» в період з 2020 по 2022 роки є фінансово залежним від позикових коштів, але спираючись на специфіку роботи фінансово-кредитних установ та на розраховані коефіцієнти фінансової стійкості, банк залишається фінансово стабільним. Установа дотримується майже всіх нормативів кредитних ризиків, що вказує на стабільний, збалансований портфель.

На основі проведеного аналізу, запропонуємо різні шляхи вирішення проблем з якими стикнувся «Укрсиббанк» в 2020-2022 роках (рис. 2.5).

По-перше, з огляду на фінансові результати банку, установі варто зосередитися на збільшенні комісійних доходів шляхом розвитку нових продуктів та послуг, які будуть цікаві клієнтам. Банківській установі потрібно оптимізувати витрати, зокрема в області адміністративних та операційних витрат, шляхом впровадження ефективних процесів та технологій. Також доцільно звернути увагу на підвищення ефективності операцій з іноземною валютою та фінансовими інструментами за справедливою вартістю. Виконання

цих заходів може допомогти банку забезпечити стабільний розвиток та збільшити прибутковість у майбутньому.

Рис. 2.5 – Шляхи зростання доходності кредитних операцій

Джерело: розробка автора.

По-друге, на основі аналізу фінансового стану банку методом коефіцієнтів, потрібно:

- покращити управління активами та пасивами, щоб збалансувати кількість ліквідних активів та короткострокових зобов'язань;
- планувати заздалегідь та управляти касовими потоками для забезпечення вчасного погашення зобов'язань;
- збільшити рівень фінансової автономії шляхом залучення додаткового капіталу або збільшення прибутковості та резервів;
- проводити постійний моніторинг та оцінку кредитного портфеля для виявлення ризикових активів та прийняття заходів щодо їх зменшення;

- аналізувати та оптимізувати витрати банку для покращення рентабельності витрат (перегляд процесів, автоматизація, оптимізація організаційної структури та зменшення непродуктивних витрат);

- підвищувати ефективність використання активів шляхом підвищення доходності банківських активів або зменшення вартості управління активами;

- удосконалювати систему фінансового контролінгу в управлінні банківської установи.

Удосконалення системи фінансового контролінгу в роботі банків є важливим елементом для виявлення недоліків у їх операційній та фінансовій діяльності, включаючи управління грошовими потоками та визначення напрямків для поліпшення роботи установи. Система фінансового контролінгу також сприяє управлінню фінансовою стійкістю банку, досягненню позитивних фінансових результатів, уникненню ризиків в банківській сфері та забезпеченню високої конкурентоспроможності на фінансовому ринку [37, с. 63].

Наступним напрямком зростання доходності кредитних операцій на основі аналізу кредитного портфелю банку є мінімізація кредитних ризиків. Серед методів мінімізації кредитних ризиків виділяють кредитний скоринг, диверсифікація кредитного портфеля, створення резерву [38, с. 86]. Так, як у 2022 році відбулося різке зниження непрострочених кредитів, то АТ «Укрсиббанк» має оновити процес оцінки кредитоспроможності з метою забезпечення більш точного прогнозування ризиків та мінімізації можливості дефолту за кредитами. Також потрібно підтримувати діалог з клієнтами та надавати їм консультації з питань виконання кредитних зобов'язань, що може сприяти своєчасному погашенню кредитів.

Необхідно звернути увагу на сектори з найбільшим ризиком неплатоспроможності і вжити додаткових заходів для зменшення кількості непрацюючих кредитів у цих галузях. Цього можна досягти методом диверсифікації кредитів – розширення кредитної активності в інших секторах. Це допоможе зменшити ризик неповернення кредитів в разі кризи в конкретному секторі. Зважаючи на нестабільну політичну ситуацію важливо збільшити суму

резервів на покриття очікуваних кредитних збитків банку на випадок неможливості клієнтів покрити свою заборгованість внаслідок втрати ними своїх доходів та активів через збройну російську агресію.

Також АТ «Укрсиббанк» має продовжувати активну політику відновлення активів, спрямовану на врегулювання непрацюючих кредитів і зменшення їх обсягу. Посилення моніторингу ризикових галузей дозволить вчасно реагувати на зміни в економічному середовищі та приймати відповідні заходи для зменшення ризиків. Банк може створити механізм для регулярного аналізу ринкових тенденцій і прогнозування змін у галузях економіки. Це дозволить банку бути готовим до можливих змін і приймати обґрунтовані рішення щодо розподілу кредитних ресурсів.

Для визначення додаткових шляхів зростання доходності кредитних операцій банку доцільним є проведення SWOT-аналізу (рис. 2.6)

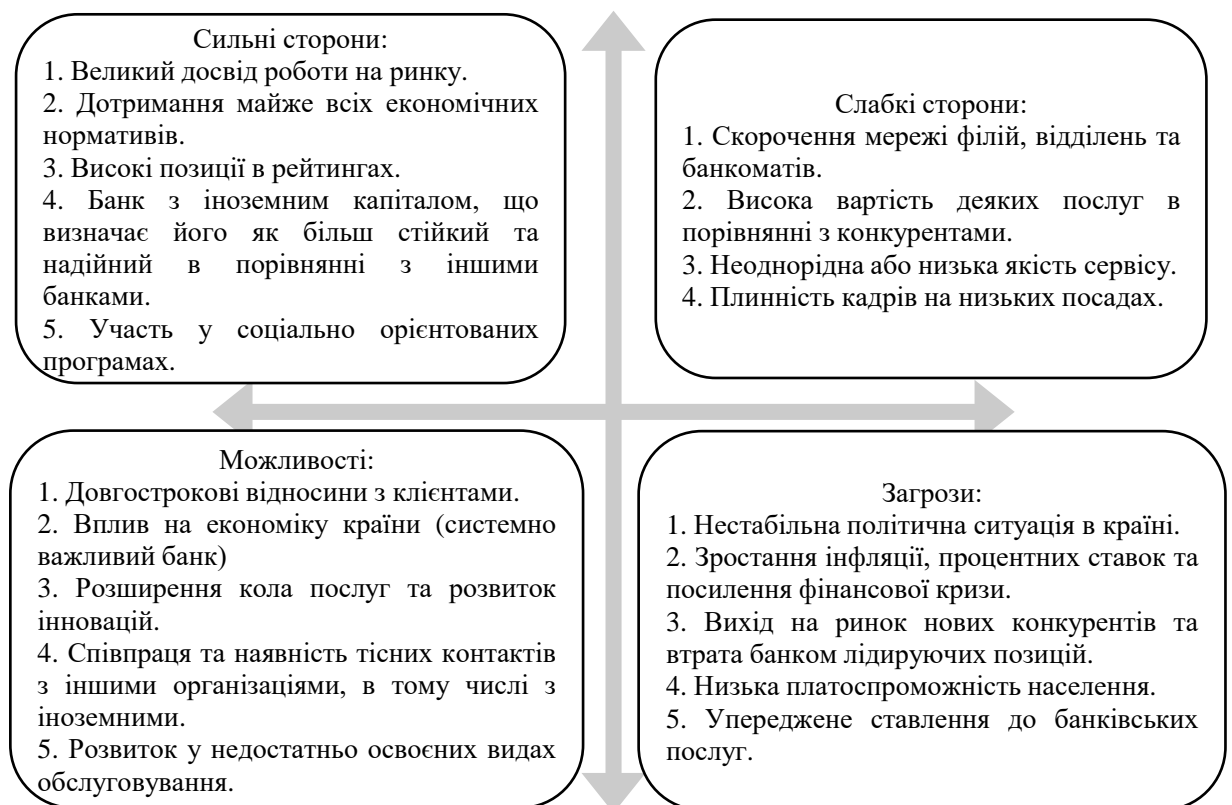

Рис. 2.6 – SWOT – аналіз АТ «УКРСИББАНК»

Джерело: розробка автора.

Проаналізувавши типові проблеми фінансово-економічної діяльності банку на основі SWOT-аналізу, можна визначити наступні їх розв'язки: впровадження інновацій, коригування і покращення цінової та комунікаційної політики банку, розширення кола послуг, відновлення мережі відділень та банкоматів, підвищення рівня кваліфікації співробітників, залучення нових клієнтів завдяки розвитку маркетингових стратегій.

Велику роль у кредитному процесі відіграє ефективна організація роботи щодо видачі кредитів та контролю за їх погашенням. Для того, щоб оптимізувати кредитний процес, необхідно вдосконалювати нормативні документи, що регламентують умови щодо видачі кредитів і контролю за їх погашенням, а саме: загальні положення; порядок прийняття рішень кредитним комітетом; порядок роботи банківської установи з позичальником; порядок оформлення кредитного договору; процедуру забезпечення повернення виданих кредитів; порядок нарахування відсотків; порядок надання кредиту; порядок погашення кредиту; процедура контролю банківської установи за погашенням кредиту; порядок претензійної роботи; порядок зберігання кредитних справ.

Ще одним важливим напрямком зростання доходності кредитних операцій АТ «Укрсиббанк» є маркетингова стратегія. Банківська маркетингова стратегія визначає виробничо-збутову політику банку засобами маркетингу, що засновані на співробітництві банківської установи з клієнтами, постачальниками, конкурентами тощо. Суб'єкту необхідно:

- 1) постійно розвивати продуктову політику (вдосконалювати наявні та розробляти нові продукти та послуги банку);
- 2) регулювати свою цінову політику, зважаючи на стан економіки держави, ринкові тенденції та фінансовий стан банку;
- 3) забезпечувати належну збутову політику, шукаючи вигідні та сучасні канали збуту й розподілу свої продуктів/послуг;
- 4) вдосконалювати комунікаційну політику, прислухаючись до бажань та скарг клієнтів.

Висновки до розділу 2

АТ «Укрсиббанк» виявляє зростання активів протягом проаналізованого періоду, що свідчить про збільшення прибутків. Однак, спостерігаються коливання у деяких активних показниках. Це може вказувати на зміну стратегії управління активами та інвестиційні рішення банку. Зростання коштів в інших фінансових установах свідчить про реакцію банку на зміни в економіці та регуляторну політику. Зростання активів в інших категоріях може вказувати на оновлення стратегічних інвестицій та додаткових джерел фінансування.

Зобов'язання та капітал АТ «Укрсиббанк» зростали протягом проаналізованого періоду, що може свідчити про збільшення довіри клієнтів до банку та його прибутковості. Заборгованість перед іншими фінансовими установами зменшувалась, що є позитивним сигналом. Розподіл питомої ваги за показниками активів змінювався кожного року, що може свідчити про недостатню стратегічну стабільність. Однак, така динаміка також може бути реакцією банку на зміни в ринкових умовах.

Аналіз фінансового стану вказує на те, що АТ «Укрсиббанк» в період з 2020 по 2022 роки є абсолютно ліквідною та фінансово стійкою установою. Загалом, банк показує покращення у багатьох показниках, зокрема щодо зростання зобов'язань та капіталу, залучення коштів клієнтів та збільшення нерозподіленого прибутку. Однак, існує певна залежність від позикових ресурсів. Незважаючи на це, «Укрсиббанк» демонструє покращення показників ефективності діяльності.

Банківська установа в цілому дотримується економічних нормативів. У 2020 році було перевищено норматив ризику загальної довгої відкритої валютної позиції, але ця проблема була вирішена в подальших роках. Показники достатності регулятивного капіталу та основного капіталу показують позитивну тенденцію до зростання, що сприяє фінансовій стійкості банку. Нормативи покриття ліквідністю також зростали у 2020-2022 роках, що свідчить про збільшення ліквідних активів банку.

В кредитній активності банку відбулися зміни протягом розглянутого періоду. У 2022 році спостерігалось погіршення ситуації в порівнянні з попередніми роками. Кредити та аванси, надані юридичним особам та ФОП, зростали у 2021 році, але значно знизилися у 2022 році. Аналогічна тенденція спостерігалася у кредитах фізичним особам. Витрати на резерви також зросли, що вказує на збільшення ризику неповернення кредитів.

Розподіл кредитного портфеля за галузями економіки також був нестабільним, з позитивною динамікою в промисловому виробництві та телекомунікаціях, але зі зниженням в комерційній діяльності та торгівлі, а також у транспорті та послугах зв'язку. Фінансові послуги і кредити іншим галузям економіки показали змішану динаміку. У 2022 році фізичні особи стали основними отримувачами кредитів. Також виявлено погіршення управління кредитним портфелем в цьому році, що свідчить про неефективне відстеження платоспроможності позичальників.

Обсяг непрацюючих кредитів (NPL) мав нестабільну динаміку за проаналізований період. У 2021 році NPL зменшився, але у 2022 році зріс, що свідчить про збільшення ризиків та імовірність кредитних збитків. Загальний обсяг кредитного портфеля також зменшився у 2022 році, що може бути наслідком економічної кризи. Покращення інших показників якості кредитного портфелю банку вказує на ефективне управління діяльністю АТ «Укрсиббанк» під час воєнного стану.

Для зростання доходності кредитних операцій АТ «Укрсиббанк» має покращити методи оцінки кредитоспроможності позичальників, посилити заходи щодо контролю вчасного погашення заборгованості, аналізувати ризикові галузі економіки та за необхідності провести диверсифікацію кредитного портфеля. Слід працювати над маркетинговою стратегією банківської установи, вдосконалювати банківські продукти та послуги, оновлювати збутову політику, покращувати комунікаційні процеси з клієнтами.

ВИСНОВКИ

Під час виконання кваліфікаційної роботи було визначено, що:

1. Кредитні операції – це сукупність всіх фінансових операцій, сутність яких полягає у наданні банком грошових ресурсів під відсотки на умовах поверненості. Кредитні операції є найризикованішими серед усіх операцій банківських установ. При наданні кредитів банки повинні проводити оцінку кредитоспроможності позичальників та визначати рівень кредитних ризиків. Для оцінки якості кредитного портфеля використовуються різні фінансові показники, такі як загальний показник якості кредитного портфеля, прибутковість кредитного портфеля, якість управління кредитним портфелем, політика ризиків, достатність банківських резервів для покриття збитків за кредитами та обсяг працюючих кредитів.

2. Інформаційним забезпечення аналізу кредитних операцій банків є фінансова звітність, бухгалтерська звітність, аналітичні дані про позичальників та інформація від Національного банку та рейтингових агентств. Також відомо, що кредитний ризик є одним з основних факторів, що впливають на ефективність діяльності банківських установ. Законодавством України встановлено вимоги до банків, включаючи статутний капітал та резервування. Аналіз ризиків може бути як кількісним, так і якісним, і включає оцінку ймовірності дефолту, величини втрат та експозиції під ризиком.

В контексті воєнного стану в Україні, Національний банк вніс зміни в оцінку кредитного ризику, зокрема пом'якшивши певні вимоги та нормативи. При цьому, банки мають продовжити своєчасне формування та подання фінансової звітності. Скасовано також планове підвищення нормативів обов'язкового резервування.

3. АТ «Укрсиббанк» працює на ринку України з 1990 року і пропонує своїм клієнтам високоякісне фінансове обслуговування згідно з європейськими стандартами. Він спрямовує свої зусилля на обслуговування корпоративних клієнтів, середніх та малих підприємств та роздрібного бізнесу, надаючи

широкий спектр послуг. У 2021 році банк показав зростання багатьох фінансових показників, зокрема прибутку. Незважаючи на труднощі, пов'язані з російською агресією у 2022 році, фінансові результати банку також покращилися порівняно з попереднім роком. «Укрсиббанк» займає перше місце у рейтингу найстійкіших банків України та є лідером у рейтингу стійкості банків за версією українських медіа та інвестиційної компанії Dragon Capital, що свідчить про його успішність та надійність.

4. Загальна сума активів АТ «Укрсиббанк» зростала з кожним роком, проте сума готівки зменшувалась, інші активи мали нестабільну зміну в розмірі кожного року. Зобов'язання та капітал банку зростали завдяки збільшенню коштів клієнтів та нерозподіленого прибутку. Заборгованість перед іншими фінансовими установами зменшувалась, а похідні фінансові зобов'язання та інші зобов'язання зростали. Структура активів та пасивів банку змінювалась залежно від року, що може свідчити про стратегічні зміни та реакцію на ринкові умови.

АТ «Укрсиббанк» є абсолютно ліквідним у період з 2020 по 2022 роки, з оборотними активами, достатніми для погашення поточних боргів. Банк дотримується нормативів маневреності власного капіталу та фінансової стійкості. Коефіцієнти рентабельності діяльності за витратами, рентабельність банківських активів та рентабельність капіталу показують позитивну динаміку та дотримання норм. Банк відповідає більшості економічних нормативів, що вказує на фінансову стабільність та надійність установи.

5. Аналіз кредитних операцій «Укрсиббанку» показав, що у 2022 році ситуація погіршилась і кредити та аванси юридичним особам та ФОП, а також фізичним особам знизилися, що може бути наслідком економічних труднощів та обмеження доступу до фінансування. Збільшення витрат на резерви на покриття очікуваних кредитних збитків свідчить про зростання ризику неповернення кредитів та можливе погіршення якості кредитного портфеля банку. Розподіл кредитного портфеля за галузями економіки нестабільний. Це може вказувати на нерівномірне розподілення ризиків та залежність банку від конкретних секторів. Деякі галузі економіки, такі як промислове виробництво та сільське

господарство, показують зростання обсягу кредитів, що може свідчити про підтримку розвитку цих галузей банком. Однак, інші галузі, такі як комерційна діяльність та торгівля, зазнають труднощів та обмежені в доступі до фінансування.

Ситуація з простроченими кредитами у банку погіршилась у 2022 році, що свідчить про неефективне управління кредитним портфелем. Проте, спостерігається зменшення прострочених кредитів на короткі терміни (1-30 та 31-60 днів), що може бути результатом покращеної системи моніторингу та врегулювання проблемних кредитів. Зменшення кредитів у статусі дефолту також показує певні поліпшення, але ще потребує подальшого вдосконалення процедур оцінки та контролю. Збільшення обсягу непрацюючих кредитів (NPL) у 2022 році на тлі зменшення загального обсягу кредитного портфеля свідчить про зростання ризиків та економічні труднощі. Зріст показників доходності та ризиковості кредитних операцій у 2022 році вказує на фінансову стійкість банку та прибуткову діяльність банку попри збільшення кредитних ризиків пов'язаних з повномасштабним вторгненням РФ на територію України.

6. Серед шляхів зростання доходності кредитних операцій АТ «Укрсиббанк» можна виділити: зосередження на підвищенні доходів та оптимізації витрат; вдосконалення управління активами та пасивами банку; мінімізація кредитних ризиків; впровадження нових банківських продуктів тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мелехтя В.Ю., Зінченко А.В. Роль кредитних операцій у діяльності комерційного банку. *Подільський науковий вісник*. 2020. №3(15)_4(16). С. 16-21.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 №436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 12.04.2023).
3. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 12.04.2023).
4. Стечишин Т. Б. Банківська справа: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 404 с.
5. Артем'єва І. О., Бондарчук І. С., Мельничук І. О. Кредит, як інструмент економічних взаємовідносин підприємств та комерційних банків. *Економічні горизонти*. 2022. № 4(22). С. 67-78.
6. Сидоров О. А., Верхоглядова Н. І. Класифікація банківських кредитів. *Модернізація вітчизняної правової системи в умовах світової інтеграції: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Кропивницький, 23-24 червня 2022 р.)*. Кропивницький, 2022. С. 387-389.
7. Коренюк П. І., Коренюк Л. В., Левандівський О. Т. Гроші і кредит: навч. посіб. Кам'янське : ДДТУ, 2019. 402 с.
8. Волкова Н. І., Статкевич Г. В. Розвиток споживчого кредитування в кризових умовах. *Економіка та держава*. 2021. №11. С. 106-111.
9. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Постанова від 30.06.2016 № 351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text> (дата звернення: 13.04.2023).
10. Косова Т.Д., Арсенюк Н. М., Буй П. С. Адаптивний фінансовий механізм управління інвестиціями і кредитним портфелем підприємства. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2022. №2. С. 103-108.

11. Владика Ю. П., Охріменко В. В. Особливості формування кредитного портфеля комерційного банку. *Фінанси: теорія і практика*: матеріали XII міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Київ, 17 грудня 2021р.). Київ, 2021. С.181-182.

12. Аврамчук Л. А., Костюк К. Т. Вплив кредитної політики на якість кредитного портфеля банківських установ. *Scientific Collection «InterConf+»*. 2022. №27 (133). С. 101-107.

13. Рогачевська В. О., Донченко Т. В. Фінансова стійкість банку: фактори впливу та особливості оцінювання. *Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика* : зб. наук. праць. Хмельницький : ХНУ, 2021. С. 57-60.

14. Семенча І. Є., Батрак К. Д. Оцінка основних характеристик кредитного портфеля як відображення стратегічних засад розвитку банку. *Modern science: innovations and prospects: materials of the International scientific and practical conference*. (Stockholm, 6-8 February 2022). Stockholm, 2022. С. 695-701.

15. Бартош О. М. Проблеми підвищення ефективності кредитних операцій банків. *Фінанси, банківська система та страхування: стан, проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці України*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 02-03 березня 2020 р.). Дніпро, 2020. С. 39-41.

16. Гаврилко Т. О., Скрипник К. О. Якість банківських продуктів: чинники впливу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2021. Вип. 36. С. 51–57.

17. Gaybullaev R. M. Banks' loan portfolio quality management. *World Economics and Finance Bulletin*. 2022. Vol. 17. P. 136-138.

18. Частка непрацюючих кредитів у банках у 2022 році зросла до 38% унаслідок війни. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/chastka-nepratsyuuyuchih-kreditiv-u-bankah-u-2022-rotsi-zrosla-do-38-unaslidok-viyni> (дата звернення: 15.04.2023).

19. Рівень непрацюючих кредитів (NPL). Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl> (дата звернення: 15.04.2023).

20. Наглядова статистика. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 19.04.2023).

21. Risk Analysis: Definition, Types, Limitations, and Examples. Investopedia. URL: <https://www.investopedia.com/terms/r/risk-analysis.asp> (дата звернення: 21.04.2023).

22. Змінено окремі підходи до оцінки банками кредитного ризику. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zmineno-okremi-pidhodi-do-otsinki-bankami-kreditnogo-riziku> (дата звернення: 23.04.2023).

23. Про складання та подання фінансової звітності в період запровадження воєнного стану: Постанова Національного банку України від 07.03.2022 №41. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0041500-22#Text> (дата звернення: 23.04.2023).

24. Гаврилко Т.О., Бірюк В.С. Банківський сектор України у період воєнного стану. *Інфраструктура ринку*. 2023. Вип. 71. С. 222-229.

25. Антипенко Н.В., Мельничук О.П. Аналіз функціонування банківської системи України під час повномасштабної війни. *Фінанси, облік та оподаткування: теорія і практика*: матеріали XIII міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Київ, 24 листопада 2022 р.). Київ, 2022. С.56-58.

26. Гаврилко Т.О., Науменко В.С. Банківське кредитування в Україні: стан і перспективи розвитку. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 31. С. 152-156.

27. Антипенко Н. В., Кушнір А. С. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства. *Фінанси: теорія і практика*: матеріали XII міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Київ, 17 грудня 2021 р.). Київ, 2021. С. 65-68.

28. Фінансова звітність. UKRSIBBANK. URL: <https://my.ukrsibbank.com/ua/about-bank/financial-reports/> (дата звернення: 04.06.2023).

29. Структура власності. UKRSIBBANK. URL: <https://my.ukrsibbank.com/ua/about-bank/ownership-structure/> (дата звернення: 05.05.2023).

30. Сталий розвиток. UKRSIBBANK. URL: <https://ukrsibbank.com/about-bank/corporate-social-responsibility/> (дата звернення: 10.05.2023).

31. Нормативні документи. UKRSIBBANK. URL: <https://ukrsibbank.com/about-bank/financial-documents/document/> (дата звернення: 10.05.2023).

32. Приватним особам. UKRSIBBANK. URL: <https://ukrsibbank.com/> (дата звернення: 10.05.2023).

33. Рейтинг банків України. Мінфін. URL: <https://minfin.com.ua/ua/banks/rating/?date=2023-01-01> (дата звернення: 11.05.2023).

34. Рейтинг найнадійніших та найстійкіших банків України. NV. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/finance/rejting-naynadiynishih-i-naystiykishih-bankiv-ukrajini-top-15-vid-nv-ta-dagon-capital-novini-ukrajini-50317196.html> (дата звернення: 11.05.2023).

35. Ренкінг фінансової стійкості банків України Bank FinScore від YouControl. URL: <https://youcontrol.com.ua/bank-finscore/2022/4/> (дата звернення: 12.05.2023)

36. Вицина С. О. Сутність фінансового стану банку та методи його оцінки. *Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу України*: матеріали студентської наук.-теоретичної конф. (м. Миколаїв, 24-26 березня 2021 р.). Миколаїв, 2021. С. 99-100.

37. Марина А. С., Бірюк В. С. Використання фінансового контролінгу в управлінні банківськими установами. *Публічне управління: проведення реформи в Україні*: матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої тижню права. Донецький національний технічний університет. (м. Луцьк, 9 грудня 2022 р.). Луцьк, 2022. С. 61-64.

38. Рибак О. М., Бірюк В. С. Мінімізація кредитного ризику та підвищення якості кредитного портфелю. *Фінанси, облік та оподаткування: теорія і практика*: матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. інтернет конф. НАУ. (м. Київ, 24 листопада 2022 року). Київ, 2022. С. 84-87.